

Powiat Gniezno

tu powstała Polska

**Raport z realizacji
Strategii rozwoju
turystyki dla Powiatu
Gnieźnieńskiego z ujęciem
produktów turystycznych
na lata 2008 - 2020**

IV okres sprawozdawczy 2018 - 2020

**XXIII Sesja Rady Powiatu Gnieźnieńskiego
26 listopada 2020 rok**

IV okres sprawozdawczy 2018 - 2020

opracowanie: Wydział Promocji i Turystyki

listopad 2020 r.

WSTĘP

Rada Powiatu Gnieźnieńskiego uchwałą nr XV/156/2008 z dnia 21 lutego 2008 roku przyjęła strategię rozwoju turystyki dla Powiatu Gnieźnieńskiego z ujęciem produktów turystycznych na lata 2008-2020. W 2014 roku dokument został zaktualizowany i dostosowany do zapisów ogólnej strategii powiatu - *Wieloletniego Strategicznego Programu Operacyjnego Powiatu Gnieźnieńskiego na lata 2014-2021*, w której turystyce, szczególnie kulturowej, poświęcono jeden z trzech celów strategicznych pn. „Powiat Gniezno znany jako kolebka państwa polskiego”.

W § 2 ww. uchwały ustalono, że strategia podlegać będzie monitorowaniu przez Radę Powiatu Gnieźnieńskiego, a raport z realizacji strategii ma być przedstawiany w latach: 2010, 2013, 2017 i 2020. W dniu 28 października 2010 roku podczas LVII sesji Rady Powiatu Gnieźnieńskiego został przedstawiony pierwszy z ww. raportów za lata 2008–2010. Drugi raport z realizacji strategii turystyki został przedstawiony w dniu 29 października 2013 roku podczas XLII Sesji Rady Powiatu Gnieźnieńskiego, a trzeci – w dniu 23 listopada 2017 roku podczas XLVII Sesji Rady Powiatu Gnieźnieńskiego. Niniejszy raport jest czwartym dokumentem analizującym dotychczasowy poziom realizacji strategii sektorowej za lata 2018-2020.

Strategia rozwoju turystyki dla Powiatu Gnieźnieńskiego z ujęciem produktów turystycznych na lata 2008-2020 (*zwana dalej strategią rozwoju turystyki*) odnosi się do sfer życia wszystkich podmiotów, instytucji i urzędów zlokalizowanych na terenie powiatu gnieźnieńskiego, działających w dziedzinie turystyki. Oznacza to zatem, że skuteczność realizacji zapisów strategii rozwoju turystyki zależy od podejmowanych działań w tym obszarze przez wszystkie podmioty zlokalizowane na terenie powiatu.

Przyjęta w 2008 roku przez Radę Powiatu Gnieźnieńskiego strategia rozwoju turystyki zawierała 27 produktów, które w zaktualizowanej postaci (od 2014 roku) zostały skompilowane do 12 produktów. Podczas prac nad nowelizacją dokumentu przeanalizowano działania zrealizowane od początku istnienia strategii, jak również poddano pod rozagę dalszą realizację dotychczasowych produktów. Prace prowadzono pod nadzorem Zespołu Konsultacyjnego ds. aktualizacji niniejszej strategii, powołanego przez Starostę Gnieźnieńskiego w roku 2014, w którego skład weszli specjaliści z zakresu turystyki z terenu powiatu.

W dokumencie dla powiatu gnieźnieńskiego wyznaczono najbardziej charakterystyczne grupy produktowe (główne obszary, dla których przygotowano propozycje oddzielnych produktów turystycznych, dostosowanych do ściśle określonych oczekiwań):

- Na Szlaku Piastowskim
- Turystyka pielgrzymkowa i religijna - poznawcza
- Aktywny wypoczynek

Na bazie ww. grup produktowych oraz na podstawie oceny zmian w zakresie popytu, zmian potencjału obszaru oraz weryfikacji już podjętych działań wyselekcjonowano 12 produktów przebudowując ich strukturę. Te ostatecznie przyjęte jako propozycje strategii, przypisano do poszczególnych grup produktowych:

IV okres sprawozdawczy 2018 - 2020

I. Grupa Produktowa: Na Szlaku Piastowskim

Gniezno – Kolebka państwa na Szlaku Piastowskim (A)
Na wyspie władców (C)
Królewskie Miasto Gniezno (B)
Koronacja Bolesława Chrobrego (A)
Rowerem wzdłuż Szlaku Piastowskiego (A)
Wiejska zagroda na Szlaku Piastowskim (C)

II. Grupa Produktowa: Turystyka religijna

Od świętego Wojciecha do Maryi i Józefa (C)
Święty i jego pielgrzym: Śladami Wojciecha i Ottona III (B)
Droga Świętego Jakuba: Od Gniezna do Composteli (C)
Pola Lednickie: Stąd nasz ród i nasza wiara (pakiet) (A)

III. Grupa Produktowa: Aktywny wypoczynek

Rowerem, kolejką wąskotorową do Gniezna (B)
Cztery Pory Roku w Skorzęcinie (B)

Ze względu na fakt, że niemożliwe jest wdrażanie wszystkich produktów jednocześnie (*względny promocyjny, brak potrzebnej infrastruktury, stopień zaangażowania interesariuszy, dostępne środki itp.*), zdecydowano priorytetowo potraktować te produkty, które można oferować w oparciu o istniejącą infrastrukturę i zaawansowany stopień współpracy przynajmniej części interesariuszy. W konsekwencji opisane wyżej produkty przypisano do trzech kategorii priorytetowych: A, B i C.

O pomyślności realizacji strategii decyduje w największym stopniu wola współpracy wielu podmiotów, determinacja poszczególnych samorządów w zakresie rzeczywistej realizacji założonych celów, jak również skuteczność pozyskania dodatkowych środków finansowych.

W niniejszym raporcie, analogicznie jak w poprzednich, przedstawiono przede wszystkim analizę ruchu turystycznego opracowaną na podstawie danych zgromadzonych w Powiatowym Centrum Informacji Turystycznej, a także scharakteryzowano trzy grupy produktowe ujęte w strategii rozwoju turystyki, tj. (1) Na Szlaku Piastowskim; (2) Turystyka pielgrzymkowa i religijna - poznawcza oraz (3) Aktywny wypoczynek.

CZĘŚĆ I: TURYSTYKA POWIATU GNIEŹNIEŃSKIEGO NA TLE REGIONU

1. Atrakcyjność turystyczna Powiatu Gnieźnieńskiego

Interesujące dane na temat atrakcyjności turystycznej i wielkości ruchu turystycznego w poszczególnych powiatach Wielkopolski zostały ujęte w „Diagnozie turystyki w województwie wielkopolskim”, która to została sformułowana w pierwszym etapie prac nad strategią turystyki dla Województwa Wielkopolskiego. Strategię na zlecenie samorządu województwa wielkopolskiego przygotowało konsorcjum czterech uczelni wyższych w Poznaniu: Uniwersytet im. Adama Mickiewicza, Akademia Wychowania Fizycznego im. Eugeniusza Piaseckiego, Uniwersytet Ekonomiczny oraz Uniwersytet Przyrodniczy. Dokument został przyjęty uchwałą Nr XVIII/481/16 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego w dniu 25 kwietnia 2016 roku.

Na podstawie zgromadzonych danych w diagnozie wskazano kilka obszarów w regionie, które są wyróżniające się pod względem wielkości ruchu turystycznego. Powiat gnieźnieński (*jako jeden z pięciu powiatów, oprócz konińskiego, międzychodzkiego, leszczyńskiego i wolsztyńskiego*) został uznany za obszar charakteryzujący się jednym z najwyższych wskaźników liczby osób korzystających z noclegów oraz dużą intensywnością ruchu turystycznego. Jeśli chodzi o gminy, to dużą intensywnością ruchu turystycznego charakteryzuje się gmina Witkowo (*również jako jedna z pięciu gmin, oprócz Ślesina, Włoszakowic, Powidza i Sierakowa*). Oczywiście, największą liczbą osób korzystających z noclegów może pochwalić się miasto Poznań.

Wskazane w „Diagnozie turystyki dla Województwa Wielkopolskiego” obszary, wyróżniające się w województwie wielkopolskim pod względem ruchu turystycznego, uplasowały się powyżej średniej krajowej, choć nie są to powiaty i gminy o największej intensywności ruchu turystycznego w kraju.

W zakresie liczby podmiotów gospodarczych prowadzących działalność usługową związaną z wyżywieniem, powiat gnieźnieński również uplasował się w ścisłej czołówce w województwie. Ponad 40% tego typu podmiotów jest zarejestrowanych na terenie Poznania i powiatu poznańskiego. Na tle całego województwa wyróżniają się: powiat gnieźnieński (4,4%), ostrowski (3,7%) i pilski (3,7%), a w dalszej kolejności miasto Kalisz (2,8%) oraz powiat koniński (2,6%).

Korzystnie powiat gnieźnieński wypadł również na tle regionu pod względem powiązań komunikacyjnych, zarówno jeśli chodzi o połączenia poprzez drogę ekspresową, drogi krajowe, ale także poprzez sieć dróg powiatowych - po powiecie poznańskim, powiat gnieźnieński ma najdłuższą sieć dróg powiatowych (choć pod względem gęstości wypada nieco gorzej). Bardzo wysoko w rankingu kształtuje się również długość dróg gminnych na terenie powiatu. Gęstość dróg publicznych jest to ważny współczynnik, gdyż warunkuje dostępność komunikacyjną do poszczególnych atrakcji turystycznych.

Dobrze na tle regionu lokuje się powiat gnieźnieński w obszarze obiektów muzealnych. Według podziału na pięć subregionów (kaliski, koniński, leszczyński, pilski i poznański) największa liczba zwiedzających przypada na subregion poznański (w tym szczególnie na miasto Poznań) oraz subregion koniński

IV okres sprawozdawczy 2018 - 2020

(w tym szczególnie na powiat gnieźnieński). Gniezno, obok Poznania i Kalisza, jest również głównym ośrodkiem sztuki teatralnej w regionie.

Reasumując – cyt. za „Diagnoza turystyki w województwie wielkopolskim, Załącznik do Strategii rozwoju turystyki w województwie wielkopolskim do 2020 roku”, ppkt 2.3.11, str. 118 – „ (...) na terenie województwa wielkopolskiego, atrakcyjnego zarówno pod względem walorów środowiska przyrodniczego jak i unikalnych walorów kulturowych, wskazać można kilka wyróżniających pod względem potencjału recepcyjnego oraz usługowego jednostek terytorialnych. Wyróżniającymi się na skali województwa obszarami recepcyjnymi są większe ośrodki miejskie (byłe miasta wojewódzkie): Kalisz, Leszno, Konin oraz Piła. W kategorii powiatów szczególne miejsce zajmuje powiat gnieźnieński, dysponujący szerokim wachlarzem usług kulturowych oraz medycznych, a także rozbudowaną bazą noclegową i gastronomiczną nie tylko na terenie miasta Gniezna, ale przede wszystkim na terenach atrakcyjnych pod względem przyrodniczym, pełniących funkcję wypoczynkową (Skorzęcin, Lednica). (...)”

2. Pozycja Powiatu Gnieźnieńskiego na tle kierunków rozwojowych turystyki w Wielkopolsce

W ww. „Diagnozie turystyki w województwie wielkopolskim” dokonano identyfikacji czterech markowych produktów turystycznych dla Wielkopolski, którymi są:

- Szlak Piastowski – produkt turystyki kulturowej, oparty przede wszystkim o walory historyczne Poznania, Ostrowa Lednickiego i Gniezna,
- Wielką Pętlę Wielkopolski – produkt turystyki aktywnej, o charakterze specjalistycznym (turystyka wodna),
- Poznań jako centrum turystyki kulturowej z obiektami i imprezami turystyki kulturowej,
- turystyka biznesowa w Wielkopolsce z Poznaniem jako centrum turystyki biznesowej.

Ponadto, wyróżniono produkty regionalne, do których zaliczają się:

- turystyka kolejowa w Wielkopolsce z Parowozownią Wolsztyn – produkt turystyki kulturowej - specjalistycznej,
- Wielkopolski System Szlaków Rowerowych wraz ze szlakami rowerowymi R1 i R9 - produkty turystyki aktywnej,
- turystyka kulturowa (szlaki turystyki kulturowej oraz turystyka religijna i pątnicza w Wielkopolsce),
- turystyka wiejska i na obszarach cennych przyrodniczo.

Zidentyfikowano również następujące produkty uzupełniające:

- turystyka przemysłowa i poprzemysłowa - Kłodawska Podziemna Trasa Turystyczna w Kopalni Soli "KŁODAWA",
- turystyka kulturowa w oparciu o ofertę wielkopolskich miast i obszarów cennych kulturowo (obiekty zabytkowe, cykliczne imprezy kulturalne),
- turystyka aktywna w Wielkopolsce (kajakowa, piesza, rowerowa, konna),
- turystyka w oparciu o imprezy i wydarzenia sportowe na terenie Wielkopolski o randze krajowej i międzynarodowej,

IV okres sprawozdawczy 2018 - 2020

- turystyka tranzytowa.

W „Strategii rozwoju turystyki w województwie wielkopolskim do 2020 roku”, na bazie analiz i wniosków diagnostycznych, określono wizję i misję dalszego rozwoju tego sektora oraz wskazano cztery obszary priorytetowe, które będą decydować o sukcesie dalszego rozwoju turystyki w województwie wielkopolskim: (1) produkty turystyczne, (2) kapitał ludzki, (3) nowe technologie, (4) infrastruktura. Przyjęte obszary priorytetowe pozwoliły na określenie dla każdego z nich konkretnych celów strategicznych, celów operacyjnych i kierunków interwencji (kierunków działań).

Istotne znaczenie dla powiatu gnieźnieńskiego niesie cel strategiczny I.2 pn. Rozwój turystyki kulturowej, w tym cel operacyjny I.2.1 pn. Rozwój szlaków turystyki kulturowej, w szczególności Szlaku Piastowskiego. Na uwagę zasługują niektóre z zaplanowanych działań, tj.:

- kontynuacja i wzmocnienie działań na rzecz uporządkowania i restytucji Szlaku Piastowskiego jako wiodącego szlaku turystyki kulturowej w Wielkopolsce,
- odpowiednie oznakowanie turystyczne szlaków kulturowych i obiektów na szlakach,
- rozwój ogólnodostępnej infrastruktury wokół obiektów położonych na szlakach (m.in. tablice informacyjne, elementy małej architektury),
- lobbing na rzecz zwiększania dostępności obiektów znajdujących się na szlakach,
- podnoszenie poziomu wiedzy i informacji o historii oraz wartości kulturowej obiektów znajdujących się na szlakach, np. poprzez: uaktualnianie informacji uwzględniających obecny stan badań naukowych, aktualizację stron internetowych zarządzanych przez Wielkopolską Organizację Turystyczną, dążenie do zamieszczania aktualnych informacji na ogólnopolskich i zagranicznych stronach internetowych dotyczących turystyki kulturowej w Wielkopolsce, sukcesywne wydawanie materiałów promocyjnych, również w językach obcych.

Pewne istotne dla turystyki powiatu gnieźnieńskiego zapisy zostały również ujęte w celu operacyjnym I.2.3 pn. Propagowanie rozwoju turystyki kulturowej, w tym szczególnie działanie nr 5 dotyczące aktywności na rzecz renowacji i wykorzystania dla turystyki linii wąskotorowych oraz niewykorzystanych linii szerokotorowych, drezyn oraz wolsztyńskich parowozów. Kierunki działań ujęte w dokumencie strategicznym powiatu wpisują się także w cel strategiczny I.4 pn. Rozwój turystyki aktywnej.

Jak zatem wynika z powyższego, Szlak Piastowski jest obecnie jednym z najważniejszych produktów turystycznych regionu, a powiat gnieźnieński stanowi centrum szlaku i jest liderem wszelkich działań mających na celu przebudowę, skoordynowanie i komercjalizację szlaku. Powstały w 2016 roku Klaster Turystyczny „Szlak Piastowski w Wielkopolski” jest głównym partnerem samorządu województwa wielkopolskiego dla realizacji działań w ramach celu operacyjnego I.2.1.

CZĘŚĆ II: GŁÓWNE OBSZARY DZIAŁAŃ PROMOCYJNYCH POWIATU

1. Działania o charakterze wizerunkowym

Powiat Gnieźnieński od lat ma ściśle skonkretyzowaną wizję promocyjną. Najważniejszą cechą wyróżniającą go na tle kraju są początki państwa polskiego. W Wieloletnim Strategicznym Programie Operacyjnym Powiatu Gnieźnieńskiego na lata 2014 – 2021 jeden z trzech głównych celów strategicznych jest poświęcony temu zagadnieniu (tj. cel strategiczny nr III – Powiat Gniezno znany jako kolebka Państwa Polskiego). W Strategii Rozwoju Turystyki dla Powiatu Gnieźnieńskiego z ujęciem produktów turystycznych na lata 2008 – 2020 tematyka początków państwa polskiego również jest przedstawiona jako kluczowy obszar działań turystyczno-promocyjnych powiatu. Z powyższych względów jednym z głównych obszarów budowania wizerunku powiatu jest Szlak Piastowski.

W roku 2019 Powiat Gnieźnieński wsparł badania archeologiczne prowadzone na Wzgórzu Lecha przez Muzeum Początków Państwa Polskiego w Gnieźnie. Przedsięwzięcie, realizowane pod nazwą „Ekspedycja Palatium”, objęło prace w obrębie kościoła św. Jerzego w Gnieźnie, a wśród efektów można wskazać:

- wykonanie 8 sondażu archeologicznych,
- odsłonięcie relikwów architektury wczesnośredniowiecznej,
- pozyskanie 4 zabytków wydzielonych (prześliska z łupku, kolca kościanego, fragmentu przedmiotu brązowego, monety nowożytniej),
- pozyskanie archeologicznego materiału źródłowego masowego (kilkuset sztuk: ceramiki wczesno- i późnośredniowiecznej, nowożytniej, fragmentów ceramiki budowlanej),
- przeprowadzenie, w dniach 9-12 września 2019 roku, cyklu lekcji muzealnych w miejscu wykopalisk pn. „Palatium na celowniku archeologa” (27 lekcji, którymi objęło 565 uczniów ze szkół podstawowych i średnich),
- zorganizowanie, w dniu 13 września 2019 roku, seminarium naukowego pn. „Ekspedycja Palatium”, w którym uczestniczyło 50 osób.

Znaleziska odkryte podczas wykopalisk, w szczególności fragment budowli przedromańskiej będącej być może częścią rezydencjalno-sakralnej siedziby pierwszych polskich władców, odbiły się szerokim echem, zarówno wśród archeologów i muzealników, jak również ogólnopolskich mediów. Przedsięwzięcie wsparło finansowo i/lub materiałowo również Miasto Gniezno oraz kilka gnieźnieńskich firm. W 2020 roku badania nie były kontynuowane, przede wszystkim ze względu na pandemię koronawirusa oraz związane z tym faktem kwestie natury organizacyjnej. W budżecie Powiatu planuje się zabezpieczenie środków finansowych na kontynuację zadania w 2021 roku.

Znaczącym obszarem działań promocyjnych powiatu jest wykorzystywanie ważnych jubileuszy do realizacji kampanii promujących markę Powiat Gniezno. W 2018 roku obchodzona była 100. rocznica wybuchu Powstania Wielkopolskiego. Działania o charakterze kulturalnym i promocyjnym objęły w szczególności:

IV okres sprawozdawczy 2018 - 2020

- organizację IV ogólnopolskiego konkursu pn. „Tu powstała Polska” adresowanego do uczniów ostatnich klas szkół podstawowych, którego celem było promowanie Gniezna i powiatu gnieźnieńskiego poprzez organizację wydarzenia integrującego dzieci i młodzież oraz przybliżenie im historii regionu, a zadaniem konkursowym było przygotowanie i nagranie 100-sekundowego spotu promocyjnego dotyczącego Powstania Wielkopolskiego. W nagrodę reprezentacje szkół z Bab (woj. łódzkie, powiat piotrkowski), Ełku (woj. warmińsko-mazurskie, powiat ełcki), Piły (woj. wielkopolskie, powiat pilski) i Szczecinka (woj. zachodniopomorskie, powiat szczecinecki) oraz ze stowarzyszenia Aktywni na Targowej w Skaryszewie (woj. mazowieckie, powiat radomski) – grupa 33 uczniów wraz z opiekunami, przebywały w dniach 12–15 września 2018 roku w Gnieźnie. Program pobytu został dostosowany do tematyki konkursu - dzieci m. in. odwiedziły 33. Bazę Lotnictwa Transportowego w Powidzu czy też uczestniczyły w zorganizowanych, w ramach projektu „Herosi Wolności”, warsztatach LEGO. Uczestnicy konkursu otrzymali także pamiątkowy medal, wydany na okoliczność 100. rocznicy wybuchu Powstania Wielkopolskiego. Konkurs był objęty patronatem honorowym Wielkopolskiego Kuratora Oświaty,
- wydanie drukiem pozycji książkowej pt. „Ziemia Gnieźnieńska w Powstaniu Wielkopolskim 1918/1919. Wybrane aspekty z perspektywy 100 lat” pod redakcją prof. Janusza Karwata w nakładzie 500 szt.,
- wydanie drukiem publikacji – książki dla dzieci pt. „Jak Wielkopolanie wywalczyli niepodległość?” w nakładzie 1.200 szt., w której przedstawione zostały, poprzez specjalnie opracowane teksty i ok. 60 ilustracji, przyczyny powstania, jego przebieg, ważne bitwy i postaci związane z powstaniem oraz jego skutki,
- wykonanie czterech murali przypominających o wkładzie mieszkańców ziemi gnieźnieńskiej w zwycięskie Powstanie Wielkopolskie - murale wykonane zostały, zgodnie z przygotowanym projektem graficznym, na stożkowych nasypach przy drodze ekspresowej S5 na odcinku Gniezno-Mielno oraz Mielno-Gniezno. Murale miały wspólne elementy graficznie, tj. napis „100 - lecie Powstania Wielkopolskiego” i postaci Powstańców Wielkopolskich. Ponadto, na każdym zostało wskazane miejsce związane w wydarzeniami z okresu powstania, tj. Zdziechowa, Gniezno, Kłecko i Łopienno. Wszystkie szczegóły techniczne dotyczące wykonania murali, treści oraz kolorystyki uzgadniane były z Generalną Dyрекcją Dróg Krajowych i Autostrad, oddział w Poznaniu. Przedsięwzięcie, dofinansowane przez samorząd Województwa Wielkopolskiego, realizowane było przez Towarzystwo Pamięci Powstania Wielkopolskiego 1918/19 wspólnie z samorządem Powiatu Gnieźnieńskiego. W jego wykonanie włączyły się również Miasto i Gmina Kłecko oraz Gmina Gniezno,
- oznakowanie budynku Starostwa Powiatowego w Gnieźnie banerem, o wymiarach 8,6 m x 4,0 m, z elementami graficznymi odnoszącymi się do 100-lecia Powstania Wielkopolskiego.

Pod względem grupy odbiorców, od kilku lat powiat mocno stawia na promocję o charakterze edukacyjnym, skierowaną do dzieci ze szkół podstawowych. Załącznikiem tego typu działań była realizacja projektu unijnego w latach 2011-2013 pn. „Tu powstała Polska - promocja kulturowego produktu turystycznego Powiatu Gnieźnieńskiego, wizerunkowego produktu Wielkopolski”. W latach 2018-2020, oprócz ww. konkursu oraz książki dla dzieci poświęconych 100. rocznicy wybuchu Powstania Wielkopolskiego, Starostwo Powiatowe w Gnieźnie wydało, w nakładzie 7.800 egzemplarzy, historyczno-turystyczny przewodnik dla małych podróżników po powiecie gnieźnieńskim pt.: Dzieciaki na szlaki. Publikacja, w pierwszej połowie 2020 roku, została przekazana do wszystkich szkół podstawowych zlokalizowanych na terenie powiatu (do bibliotek szkolnych oraz uczniów kończących trzecią klasę – łącznie 1.350 szt.), dzięki czemu uczniowie mogli poszerzyć wiedzę na temat swojej małej ojczyzny, zarówno poprzez lekturę wydawnictwa, jak i aktywne przemierzanie niezwykłych miejsc

IV okres sprawozdawczy 2018 - 2020

powiatu gnieźnieńskiego. Ponadto, w III kwartale 2020 roku udostępniona została elektroniczna wersja przewodnika, która powstała dzięki dofinansowaniu ze środków Narodowego Centrum Kultury w ramach programu „Kultura w sieci”.

W przypadku ogólnopolskiego konkursu dla dzieci szkół podstawowych organizowanego od 2015 roku, w latach 2018-2020 udało się przeprowadzić tylko jedną edycję – w roku 2018. W 2019 roku konkurs nie odbył się ze względu na ogólnopolski strajk nauczycieli, a w 2020 roku – ze względu na pandemię koronawirusa.

2. Promocja pozostałych walorów turystycznych powiatu

Powiat Gnieźnieński podejmuje również działania mające na celu szeroka promocję posiadanych atrakcji turystycznych. Wśród najważniejszych obszarów promocyjnych powiatu wymienić należy: (1) turystykę aktywną, (2) turystykę kulturową oraz (3) turystykę religijną (zgodnie z zapisami w *Strategii Rozwoju Turystyki dla Powiatu Gnieźnieńskiego z ujęciem produktów turystycznych na lata 2008 – 2020*). W latach 2018-2020 dysponowano szeroką gamą materiałów promocyjnych, m. in. zestawem folderów (dotyczących np. turystyki rowerowej, szlaku mitów i legend, szlaku architektury drewnianej oraz pałaców i dworów czy drogi św. Jakuba) czy mapek z powiatowymi szlakami rowerowymi. Ponadto, pod koniec 2016 roku Powiat Gnieźnieński wydał przewodnik tematyczny dla turystów pn. „13 pomysłów na Gniezno i okolice”, na bazie którego w 2018 roku została przygotowana aplikacja mobilna w polskiej i angielskiej wersji językowej, a w 2019 roku – wersja niemieckojęzyczna.

CZĘŚĆ III:

ANALIZA RUCHU TURYSTYCZNEGO W POWIECIE GNIEŹNIEŃSKIM

Rok 2017 dla obecnego opracowania można traktować jako rok wyjściowy dla ostatniego okresu sprawozdawczego, tj. dla lat 2018-2020. Dane przytoczone w niniejszym raporcie dotyczą ruchu turystów w Powiatowym Centrum Informacji Turystycznej. Tendencje widoczne na przestrzeni kilku ostatnich lat można uznać za reprezentatywne dla całego powiatu. Jednocześnie należy pamiętać, że Biuro Informacji Turystycznej odnotowuje pewien wycinek ruchu turystycznego.

Rok 2017

W roku 2017 Powiatowe Centrum Informacji Turystycznej obsłużyło 8.912 turystów indywidualnych oraz 445 wycieczek (zakłada się, że każda z grup liczy 50 osób). Tym samym szacuje się, że liczba osób korzystających z usług Powiatowego Centrum Informacji Turystycznej w 2017 roku wyniosła ok. 31.100 osób.

Rok 2018

W roku 2018 Powiatowe Centrum Informacji Turystycznej udzieliło informacji 9.260 turystom indywidualnym, w tym 697 turystom z zagranicy (wzrost liczby w stosunku do roku 2017), a z usług przewodnickich skorzystało 428 grup wycieczkowych. Przy założeniu, że każda grupa liczyła 50 osób, ok. 21.400 osób zostało oprowadzonych przez przewodników PCIT, a łącznie z turystami indywidualnymi, z usług informacji turystycznej skorzystało niemal 30.700 osób.

Grupy zorganizowane najczęściej przyjeżdżały na okres od 1 do 3 dni. Zwiedzały Katedrę Gnieźnieńską, Muzeum Początków Państwa Polskiego, ze spacerem po mieście, dodatkowo odwiedzając Ostrów Lednicki bądź Biskupin. Najwięcej odnotowano grup szkolnych. Poza nimi pojawiały się również grupy seniorów, emerytów, związków zawodowych. W przypadku ww. grup, w 2018 roku odnotowano w statystykach pewien spadek - o 17 wycieczek - konkretnie: przy obsłudze grup zorganizowanych, które udawały się wyłącznie na zwiedzanie Gnieźnieńskiej Katedry. Nie oznacza to znaczącego, w porównaniu do 2017 roku, spadku liczby turystów odwiedzających Gniezno i powiat gnieźnieński, tym bardziej że w porównaniu do poprzedniego roku, w roku 2018 zwiększyła się liczba turystów indywidualnych. Wśród turystów zagranicznych najwięcej było osób na co dzień mieszkających w Stanach Zjednoczonych, Anglii, Niemczech, Francji, Czechach, Rosji czy na Ukrainie.

Rok 2019

Rok 2019 znacząco zbliżył się w swoich statystykach do roku 2016, kiedy to został odnotowany największy wzrost liczby turystów, który z kolei związany był z jubileuszem Chrztu Polski.

Powiatowe Centrum Informacji Turystycznej w roku 2019 odwiedziło 10.149 turystów indywidualnych, w tym 418 turystów z zagranicy, a z usług przewodnickich skorzystały 504 grupy wycieczkowe. Przy założeniu, że każda grupa liczyła 50 osób, ok. 25.200 osób zostało oprowadzonych przez przewodników PCIT, a łącznie z turystami indywidualnymi, z usług informacji turystycznej skorzystało

IV okres sprawozdawczy 2018 - 2020

ponad 35.300 osób. Zarówno w przypadku turystów indywidualnych, jak i wycieczek w roku 2019, w porównaniu do 2018, odnotowano istotny wzrost ich liczby, odpowiednio: o blisko 900 osób i 76 grup.

Gniezno i powiat gnieźnieński najczęściej odwiedzane były w okresie wiosenno-letnim (od kwietnia do września), przede wszystkim w długie weekendy oraz podczas odbywających się w mieście i regionie imprez kulturalnych i historycznych, takich jak Weekend na Szlaku Piastowskim czy Koronacja Królewska. Z kolei analizując profil turysty i grup zorganizowanych odwiedzających powiat w 2019 roku, najczęściej odwiedzającymi były rodziny z dziećmi, grupy szkolne, grupy emerytów i związków zawodowych. Podobnie jak w latach poprzednich, najpopularniejszymi celami wizyt była Katedra Gnieźnieńska, Muzeum Początków Państwa Polskiego i Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy. W roku 2019 do ww. listy dołączyła najnowsza atrakcja miasta, czyli Trakt Królewski. Analogicznie jak w roku 2018, wśród turystów zagranicznych najwięcej było osób na co dzień mieszkających w Stanach Zjednoczonych, Anglii, Niemczech, Francji, Czechach, Rosji czy na Ukrainie.

Rok 2020

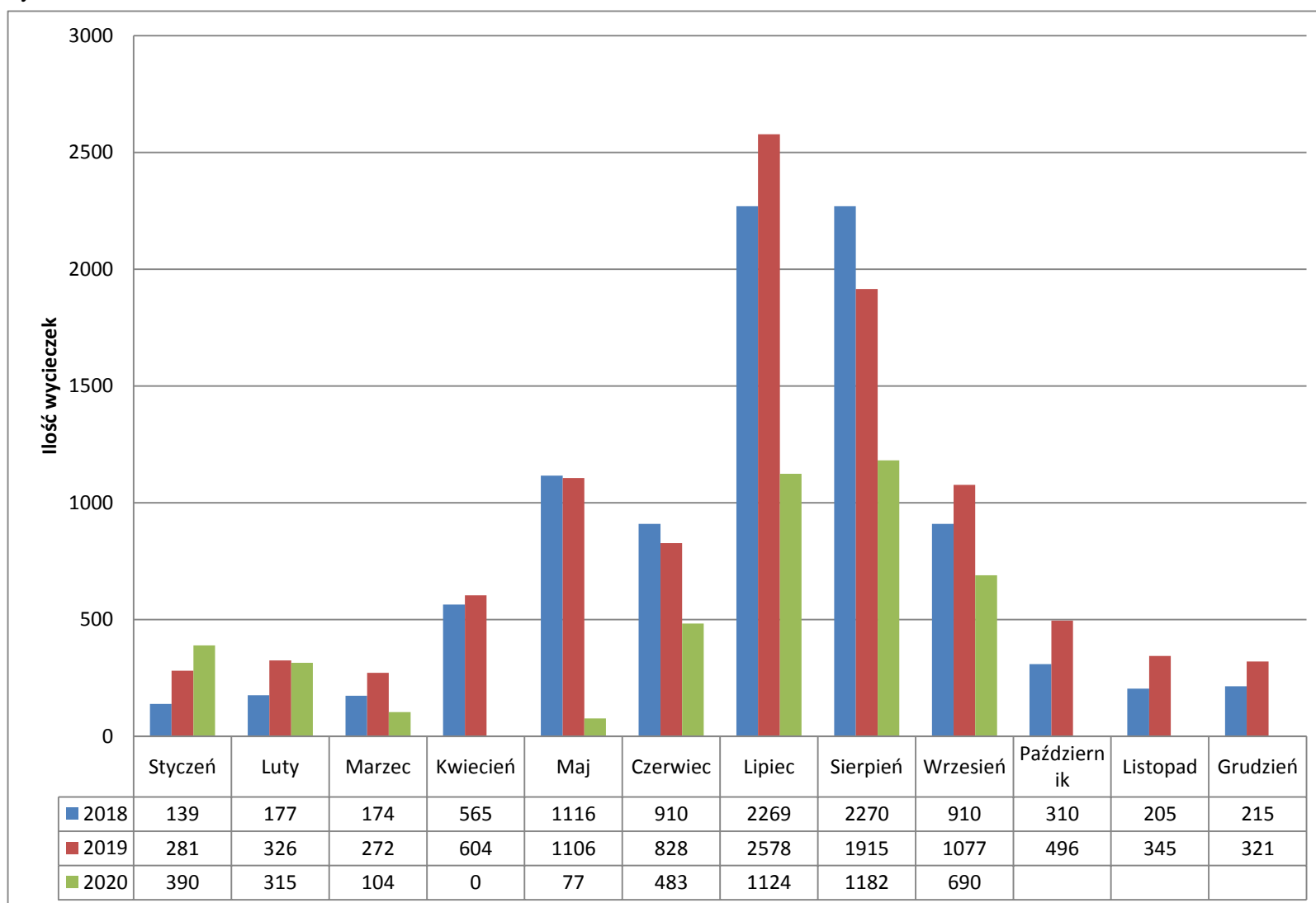
Rok 2020, z uwagi na wzrost liczby turystów indywidualnych już od stycznia oraz bardzo dużą liczbę przyjętych na początku roku zamówień na usługi przewodnickie na zbliżający się okres wiosenno-letni, zapowiadał się bardzo dobrze. Jednakże, w związku z pandemią koronawirusa, w okresie marzec - maj ruch turystyczny drastycznie się zmniejszył, a w pewnym momencie wręcz zanikł. Wszystkie złożone w informacji turystycznej zamówienia na usługi przewodnickie zostały anulowane bądź przesunięte na późniejsze terminy. Od maja, w powolnym tempie i z dużą ostrożnością, obserwowany jest powrót ruchu turystycznego.

W pierwszym trzech kwartałach 2020 roku odnotowano 4.365 turystów indywidualnych, w tym 141 turystów z zagranicy (mała liczba wynika z zamkniętych granic bądź ograniczeniach w okresie obostrzeń związanych z COVID 19). Z usług przewodnickich skorzystały 82 grupy wycieczkowe/turyści indywidualni. Zwiedzanie trwało najczęściej od jednej do czterech godzin w Gnieźnie. Ostrów Lednicki oraz Biskupin zrezygnował w tym sezonie z usług przewodnickich na swoim terenie, w związku z czym spora liczba zamówień wpływających do biura PCIT dotyczyła również wyżej wymienionych punktów. Z uwagi na niepewną sytuację z przekraczaniem granic w tym roku usługi przewodnickie świadczone były wyłącznie w języku polskim.

Turyści odwiedzający powiat gnieźnieński wykazują zainteresowanie głównie atrakcjami turystycznymi Gniezna, ale też bardzo wielu z nich wyraża zainteresowanie zwiedzaniem okolic. Bywają też turyści, którzy mają zaplanowane zwiedzanie tylko Gniezna, ale po uzyskaniu informacji o atrakcjach regionu, decydują się na odwiedzenie innych miejsc, bądź jeśli jednak nie dysponują dostateczną ilością czasu, deklarują powrót. Odwiedzający Powiatowe Centrum Informacji Turystycznej turyści chętnie korzystają z dostępnych bezpłatnych materiałów (w tym materiałów promocyjnych Powiatu Gniezno), a także nabywają wydawnictwa płatne oraz pamiątki.

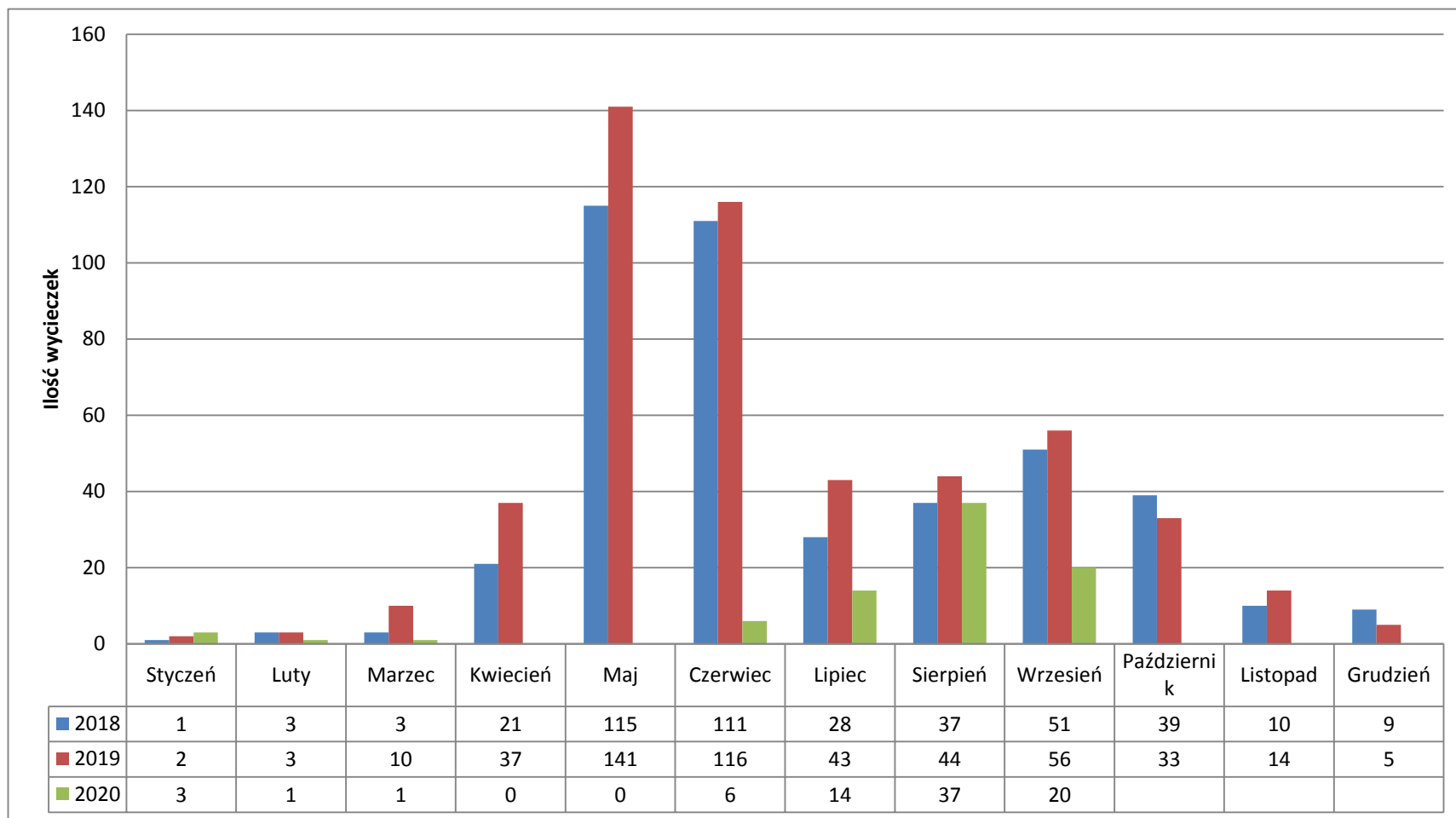
Poniżej zostały przedstawione dwie tabele z wykresami, w których ujęto dane dotyczące liczby turystów indywidualnych i grup wycieczkowych odwiedzających PCIT w latach 2018-2020, w poszczególnych miesiącach. W roku 2020 dane odnoszą się do trzech pierwszych kwartałów.

Turyści indywidualni:

IV okres sprawozdawczy 2018 - 2020

Grupy wycieczkowe:

CZĘŚĆ IV: ANALIZA ROZWOJU PRODUKTÓW TURYSTYCZNYCH POWIATU GNEŹNIEŃSKIEGO

W zaktualizowanej w roku 2014 strategii rozwoju turystyki wyznaczono najbardziej charakterystyczne grupy produktowe, tj. główne obszary, dla których zostały przygotowane oddzielne produkty turystyczne, dostosowane do ściśle określonych oczekiwań turystów. Poniżej opisano działania, które zostały podjęte w latach 2018-2020, przez różne podmioty, w obszarach trzech grup produktowych: (1) na Szlaku Piastowskim, (2) turystyka pielgrzymkowa i religijna – poznawcza oraz (3) aktywny wypoczynek.

1. Na Szlaku Piastowskim

1.1. Koordynacja funkcjonowania szlaku

Szlak Piastowski, najstarszy szlak kulturowy, uznawany za jeden z wizerunkowych produktów turystycznych Wielkopolski, jest również jednym z głównych obszarów turystyczno-kulturowych, nad którym pieczę sprawuje Powiat Gnieźnieński. Powiat był inicjatorem prac mających na celu ukonstytuowanie nowego przebiegu Szlaku oraz związanych z kształtowaniem jego oferty turystycznej.

W latach 2018-2020, analogicznie jak w roku 2016 i 2017, koordynacją prac na Szlaku Piastowskim zajmowało się stowarzyszenie Klaster Turystyczny „Szlak Piastowski w Wielkopolsce”, przy dalszej współpracy z organem doradczo-merytorycznym, jakim jest Rada Programowo-Naukowa ds. Szlaku Piastowskiego. To właśnie Rada 10 września 2019 roku pozytywnie zaopiniowała wynik audytu turystycznego Skansenu Miniatur Szlaku Piastowskiego w Pobiedziskach, czyniąc go obiektem gwarantowanym (ze statusu aspirującego), a do Szlaku Piastowskiego oficjalnie dołączyły: Trakt Królewski w Gnieźnie oraz Baszta Dorotka w Kaliszu. Wszystkie ww. obiekty włączono do stałej oferty turystycznej (pakietów) Szlaku. Rada przyjęła również projekt prac nad budową koncepcji komunikacji dla Szlaku Piastowskiego. Tego zadania podjął się samorząd województwa kujawsko-pomorskiego, w ramach projektu Cult-CreaTE (Interreg Europe). Rada uznała, że po wprowadzeniu logo i systemu identyfikacji wizualnej, a także oznakowania drogowego, przyszedł czas na stworzenie wytycznych w jaki sposób, zarówno cały szlak, jak i poszczególne obiekty, mają komunikować się z turystami, w jaki sposób mają opowiadać o każdym miejscu czy jakiego języka narracji winny używać. Prace nad koncepcją trwały od października 2019 roku, a obejmowały m. in. warsztaty oraz konsultacje. Zakończono je w marcu 2020 roku. W styczniu 2020 roku w Inowrocławiu, przedstawiciele jednostek leżących na Szlaku Piastowskim, w tym powiatu gnieźnieńskiego, podczas dwudniowych warsztatów pracowali nad ostatecznym kształtem dokumentu strategii komunikacji Szlaku Piastowskiego wraz z opracowaniem tras tematycznych (ich przebieg w przeważającej mierze obejmuje atrakcje turystyczne powiatu gnieźnieńskiego). Strategia została przyjęta przez Radę Programowo-Naukową ds. Szlaku Piastowskiego na posiedzeniu w dniu 4 czerwca 2020 roku (on-line, ze względu na stan zagrożenia epidemicznego związanego z COVID-19). Zapisy zawarte w dokumencie wyznaczają nowe kierunki działania w ramach produktu turystycznego, a w przypadku wszystkich inicjatyw podejmowanych w związku z jego realizacją zakłada się, że będą one opierać się na pełnej integracji podmiotów zaangażowanych w działania promujące Szlak Piastowski. Strategia stanowi załącznik nr 1 do niniejszego raportu.

IV okres sprawozdawczy 2018 - 2020

Wstępem do weryfikacji i usystematyzowania działalności na Szlaku Piastowskim była V Międzyregionalna Konferencja Szlaku Piastowskiego, którą Klaster, przy pomocy powiatu gnieźnieńskiego i przy współudziale Samorządu Województwa Wielkopolskiego, zorganizował w dniu 14 listopada 2019 roku w Poznaniu. Debata na temat głównego szlaku turystyki kulturowej Wielkopolski i Pałuk zgromadziła samorządowców, gestorów obiektów, przewodników turystycznych, reprezentantów uczelni wyższych oraz przedsiębiorców działających na i w otoczeniu Szlaku Piastowskiego. Wśród najważniejszych tematów znalazły się - wspomniana strategia komunikacji dla Szlaku Piastowskiego oraz wyniki audytu dostępności obiektów Szlaku. Przedstawiono także plany dotyczące przyszłej komercjalizacji oferty turystycznej szlaku i sprzedaży za pośrednictwem serwisu internetowego szlakpiastowski.travel pakietów turystycznych dla odwiedzających (indywidualnie i grupowo).

Podczas konferencji przedstawione zostały także dobre praktyki wynikające z audytu dostępności atrakcji Szlaku Piastowskiego przeprowadzonego przez zespół naukowców pod kierownictwem prof. UAM dr hab. Aliny Zajadacz z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Zadanie zlecone przez Samorząd Województwa Wielkopolskiego, realizowane było w dwóch etapach. Rok wcześniej opracowane zostały bowiem kryteria oceny dostępności obiektów Szlaku dla pięciu grup odbiorców: osób z niepełnosprawnością ruchową, niewidomych i niedowidzących, niesłyszących i niedosłyszących, osób starszych i odwiedzających z dziećmi. Działania podjęte w 2019 roku polegały na praktycznym sprawdzeniu dostępności obiektów Szlaku Piastowskiego. Zebrano informacje w jakich obiektach ww. grupy odbiorców znajdą ofertę przygotowaną specjalnie dla nich. Audyt nie miał służyć samej ocenie obiektów, a określeniu ich możliwości i potencjału.

Klaster, którego kształt i zasady funkcjonowania ukonstytuowano w 2016 roku, w latach 2018-2020 podlegał kilku istotnym przemianom. W lutym 2019 roku nastąpiła zmiana na stanowisku koordynatora - funkcję tę objęła Lidia Łączny. Również wewnątrz struktury organizacji nastąpiły pewne przeobrażenia. Miasto Gniezno opuściło szeregi stowarzyszenia, a na początku 2020 roku przystąpiły do niego dwa nowe podmioty: jednostka samorządu terytorialnego - Gmina Rogoźno oraz obiekt komercyjny - Gród Pobiedziska. O przystąpieniu do stowarzyszenia do końca 2020 roku zadecydować ma także Stowarzyszenie Promocji Dziedzictwa „Kasztelania Ostrowska”. Ostatecznie Klaster tworzy dziewiętnaście jednostek samorządu terytorialnego, jedna organizacja pozarządowa oraz jeden obiekt komercyjny. Nad pracami stowarzyszenia pieczę sprawuje Zarząd.

W latach 2018 – 2020 klaster przeprowadził szereg działań, wśród których na uwagę zasługują m. in.:

- organizacja dwóch edycji święta szlaku pn. Weekend na Szlaku Piastowskim (22 – 24 czerwca 2018 roku oraz 21 – 23 czerwca 2019 roku) oraz pozyskanie dotacji na przeprowadzenie piątej jubileuszowej edycji, która ze względu na zagrożenie epidemiczne związane z COVID-19 nie mogła odbyć się w założonej przez organizatorów formie (*szerzej na ten temat w niniejszej części pkt 1.4.1.*),
- organizacja V Międzyregionalnej Konferencji Szlaku Piastowskiego (14 listopada 2019 roku),
- coroczny udział w targach Tour Salon w Poznaniu z ofertą szlaku,
- udział w piknikach i wydarzeniach organizowanych w obiektach Szlaku Piastowskiego,
- wydanie kalendarium Szlaku Piastowskiego na rok 2018, 2019 i 2020 w nakładzie 30 tys. szt. każde (+ wersja on-line na stronie internetowej szlaku),
- aktualizacja i zarządzanie oficjalną stroną szlaku www.szlakpiastowski.pl,

IV okres sprawozdawczy 2018 - 2020

- aktualizacja i rozbudowa profilu facebookowego @zwiedzajszlakpiastowski – połączenie dwóch profili zarządzanych przez obu koordynatorów z Wielkopolski i Pałuk (unifikacja działań promocyjnych),
- przeprowadzenie zadań publicznych z zakresu podnoszenia kompetencji przedstawicieli Szlaku Piastowskiego (funkcjonowanie w środowisku social media i nowe umiejętności w zakresie promocji oraz marketingu turystycznego).

Na organizację flagowego przedsięwzięcia – „Weekendu na Szlaku Piastowskim” zarząd klastra w latach 2018-2019 pozyskał łącznie 80 tys. zł dotacji z budżetu województwa wielkopolskiego w ramach otwartych konkursów ofert. W 2020 roku, z uwagi na stan zagrożenia epidemicznego, zrezygnowano z realizacji zadania i gwarantowaną kwotę 40 tys. zł zwrócono, w porozumieniu z grantodawcą. Podjęte zostały również próby pozyskiwania środków z innych źródeł, jak np. z Narodowego Centrum Kultury („Kultura w sieci” 2020) oraz ówczesnego Ministerstwa Sportu i Turystyki (Polskie Marki Turystyczne, 2019 r.), ale z powodu dużego zainteresowania potencjalnych beneficjentów nie otrzymano wsparcia finansowego.

1.2. Oznakowanie Szlaku Piastowskiego

Oznakowanie turystyczne wraz z moderowaną i aktualizowaną stroną internetową nadal stanowią materialne efekty prac podjętych poprzez zarządców Szlaku Piastowskiego. Spełniają rolę informacyjną i promocyjną. Dodatkowo są narzędziami ułatwiającymi podróż po szlaku oraz elementami szeroko zakrojonej kampanii marketingowej. Potencjalni turyści podróżujący po Wielkopolsce napotykają na informacje o miejscach i atrakcjach, które stanowią część jednego komplementarnego produktu turystycznego.

Strona www.szlakpiastowski.pl w okresie, którego dotyczy niniejszy raport, cieszyła się coraz większą popularnością, o czym świadczy niemal pięciokrotne zwiększenie liczby jej nowych użytkowników, sesji i odsłon.

rok	nowi użytkownicy	sesje	odsłony
2016	8 552	11 857	31 409
2019	43 155	53 772	120 535

Na wniosek Zarządu Wielkopolskiej Organizacji Turystycznej, jesienią 2015 roku Zarząd Województwa Wielkopolskiego podjął decyzję o przekazaniu dodatkowej składki dla WOT celem oznakowania szlaku na terenie Wielkopolski. Projekt został zakończony w drugiej połowie 2019 roku, realizując dwa zadania:

- zadanie 1: oznakowanie drogowe Szlaku Piastowskiego – trasa wschód – zachód (od Lubinia do granicy województwa) oraz trasa północ – południe (od Wągrowca do Kalisza),
- zadanie 2: oznakowanie obiektów Szlaku Piastowskiego poprzez: (a) turystyczne tablice informacyjne, (b) niestandardowe obiekty informacji turystycznej oraz (c) rozszerzoną rzeczywistość (AR).

Na wstępie realizacji zadania szacowano ustawienie na drogach krajowych, wojewódzkich, ekspresowych łącznie ok. 122 szt. tablic E22, tj. ok. 78 szt. tablic E22A, ok. 30 szt. tablic E22B oraz ok. 14 szt. tablic E22C. Ostatecznie, w 2019 roku, łącznie w całej Wielkopolsce pojawiły się 274 znaki.

IV okres sprawozdawczy 2018 - 2020

Projekt zakładał także oznakowanie 22 obiektów gwarantowanych na Szlaku Piastowskim. Finałnie zainstalowano 14 tablic. Na trudności napotykane podczas rozpoczęcia realizacji projektu, które miały wpływ m.in. na redukcję zakładanego planu umocowania tablic, złożyły się takie kwestie, jak:

- niedostateczna wiedza nt. tworzenia produktu sieciowego, jakim jest szlak,
- rozbieżne oczekiwania potencjalnych beneficjentów działań i ich lidera,
- brak zachowania obowiązujących terminów wyznaczonych przez realizatora projektu,
- niewystraszająca wiedza o możliwościach użytkowania w obszarze AR – rozszerzonej rzeczywistości,
- błędy i zaniedbania po stronie wykonawców.

Powyższe czynniki zaowocowały wydłużeniem czasu wykonania zadania do końca 2018 roku.

Z terenu powiatu gnieźnieńskiego pozytywnie odpowiedziały następujące obiekty:

- Muzeum Początków Państwa Polskiego w Gnieźnie,
- Klasztor OO. Franciszkanów w Gnieźnie,
- Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy,
- Bazylika w Trzemesznie

i to przy nich dostępne są dla turystów tablice informacyjne, umożliwiające dostęp do przekazu multimedialnego za pomocą aplikacji opartej na rozszerzonej rzeczywistości poprzez urządzenia mobilne.

1.3. Inwestycje na Szlaku Piastowskim

Szlak Piastowski nadal pozostaje kluczowym szlakiem dziedzictwa kulturowego województwa wielkopolskiego. Na wzrost jego popularności od 2016 roku składają się inwestycje i działania nakierowane na poprawę infrastruktury, ochronę zabytków, dostępność obiektów dla różnych grup odbiorców, inwestycje w nowoczesne technologie multimedialne oraz szeroko zakrojone akcje promujące jego walory historyczne, kulturalne i turystyczne.

1.3.1. Projekt promocyjno - inwestycyjny Wielkopolskiej Organizacji Turystycznej

Wielkopolska Organizacja Turystyczna była liderem zakończonego 30 czerwca 2019 roku partnerskiego projektu w ramach Poddziałania 4.4.1 Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego 2014+ pt. „Rozwój kluczowego szlaku dziedzictwa kulturowego województwa wielkopolskiego pn. Szlak Piastowski”. Wartość projektu wyniosła 7.745.689,40 zł, z których 4.442.681,49 zł stanowiły środki unijne. Projekt realizowany był od 16 lipca 2017 roku.

Przedmiotem projektu były działania mające na celu zachowanie, ochronę, promowanie i rozwój wizerunkowego produktu markowego turystyki kulturowej Wielkopolski, jakim jest Szlak Piastowski. W odpowiedzi na warunki regulaminowe konkursu, Wielkopolska Organizacja Turystyczna zaprosiła do wspólnej realizacji projektu samorządy lokalne leżące na szlaku. W odpowiedzi na apel WOT, jej partnerami projektowymi zostały następujące jst: Miasto Gniezno, Miasto Konin, Miasto Kalisz, Gmina Pobiedziska oraz Gmina Pызdry. Partnerzy WOT realizowali zadania o charakterze inwestycyjnym.

IV okres sprawozdawczy 2018 - 2020

Miasto Gniezno stworzyło Trakt Królewski – miejski szlak turystyczny łączący najważniejsze zabytki Szlaku Piastowskiego w Gnieźnie. Koncepcja Traktu Królewskiego zakładała poprowadzenie trasy łączącej najciekawsze zabytki i miejsca Pierwszej Stolicy Polski, tak by turyści odwiedzający najciekawsze zabytki Wielkopolski, wśród których perłą jest gnieźnieńska katedra, docierali również do tych rzadziej do tej pory odwiedzanych, takich jak kościoły św. Jana Chrzyciela i św. Wawrzyńca, Park Miejski, dawne koszary pruskie czy secesyjne kamienice w centrum miasta. Trasa Traktu Królewskiego została profesjonalnie oznakowana i wyposażona w system informacji na temat znajdujących się na trasie zabytków oraz nawiązujących do historii Gniezna jako pierwszej stolicy Polski i siedziby władców. W wyniku realizacji projektu powstało: 5 rzeźb królów, 15 rzeźb królików oraz 2 rzeźby związane z piastowskimi legendami. Oprócz tego, efektem projektu, jest wykonanie i posadowienie 8 tablic informacyjnych, 3 stanowisk edukacyjno-informacyjnych (infokioski) oraz uruchomienie aplikacji mobilnej „Królka GOń”. Całość uzupełnia infrastruktura towarzysząca nowej trasie miejskiej – oświetlenie, nawierzchnia, mała architektura i obszary zieleni.

Wielkopolska Organizacja Turystyczna oprócz koordynowania całością projektu, zrealizowała komponent projektu obejmujący kompleksową promocję Szlaku Piastowskiego, ze szczególnym zwróceniem uwagi na obiekty, które zostały zmodernizowane w ramach realizacji niniejszego projektu. Głównym celem kampanii było:

- kreowanie wizerunku Szlaku Piastowskiego jako nowoczesnego i atrakcyjnego celu podróży, spełniającego wymogi turysty XXI w.,
- zachęcenie do odwiedzenia jednego z najważniejszych i najstarszych polskich szlaków turystycznych,
- wzmocnienie wizerunku Wielkopolski – kolebki nowoczesnej polskiej państwowości, miejsca symbolicznego związania kulturowego i społecznego z przestrzenią europejskiej cywilizacji.

Działania w sferze promocji przeprowadzono na rynku krajowym. O Szlaku Piastowskim informowano poprzez:

- kampanię radiową,
- artykuły w portalu ONET Podróże,
- kampanię GDN w serwisie YouTube,
- social media,
- kampanię typu „outdoor”,
- konferencję prasową (podsumowanie projektu).

Przeprowadzono także, na przełomie lipca i sierpnia 2019 roku, cykl wizyt studyjnych, podczas których dziennikarze, blogerzy i touroperatorzy gościli przede wszystkim w powiecie gnieźnieńskim, jako legendarnym miejscu rodzącej się państwowości. W sumie, podczas 4 wyjazdów ugoszczono 24 uczestników „study tour”.

Realizacja kampanii promocyjnej Szlaku Piastowskiego zaowocowała serią gadżetów oraz wydawnictw dotyczących szlaku. Całkowity nakład opracowanych w tym celu publikacji opiewa na 200 tys. sztuk tematycznych folderów oraz 90 tys. pocztówek i zakładek. Wśród nich znajdują się takie tytuły, jak:

- Szlak Piastowski na start,
- Kuchnia wielkopolan,
- Zagadki Szlaku Piastowskiego (książka dla dzieci),
- seria ulotek tematycznych:

IV okres sprawozdawczy 2018 - 2020

- dla każdego,
- dla rodzin z dziećmi,
- dla aktywnych,
- dla seniorów,
- tropem wielkich Piastów,
- trasa legend,
- śladami początków chrześcijaństwa.

1.3.2. Bazylika Prymasowska w Gnieźnie

Bazylika Prymasowska w Gnieźnie jest jednym z kluczowych obiektów dziedzictwa kulturowego na Szlaku Piastowskim. Od wielu lat jest beneficjentem środków zewnętrznych, zarówno krajowych, jak i unijnych. W latach 2018-2020 Kuria Archidiecezjalna w Gnieźnie pozyskała wsparcie finansowe i realizowała projekt pn. „Renowacja zespołu trzech najstarszych kościołów Gniezna wraz z udostępnieniem infrastruktury informacyjnej i turystycznej”. Jego celem jest ochrona i popularyzacja dziedzictwa kulturowego. Wszystkie zaplanowane w ramach projektu działania dotyczyły trzech obiektów:

- Katedry p.w. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny i św. Wojciecha, uznanego przez Prezydenta Rzeczypospolitej za Pomnik Historii,
- kościoła pw. św. Jerzego,
- kościoła pw. św. Jana Chrzciciela.

W ramach projektu przeprowadzono prace konserwatorskie przy zabytkowych ruchomościach i nieruchomościach oraz zakupiono wyposażenie do prowadzenia działalności kulturalnej. Wartość projektu wyniosła nieco ponad 17,5 mln zł, z czego prawie 15 mln zł stanowiło dofinansowania z UE (Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko - VIII oś programu Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój zasobów kultury).

W latach 2018-2019 kontynuowano projekt pn. „Renowacja i konserwacja Katedry pw. Wniebowzięcia NMP i św. Wojciecha w Gnieźnie celem ochrony dziedzictwa kulturowego Polski”, na który również pozyskano środki unijne w wysokości 10,6 mln zł (Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko - VIII oś programu Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój zasobów kultury), a całkowita wartość projektu wyniosła 12,5 mln zł. W ramach projektu przeprowadzono prace renowacyjno-konserwatorskich, w tym przy zabytkach nieruchomych we wnętrzu katedry oraz zabytkach ruchomych pięciu kaplic katedry, a także prace dekarские.

1.3.3. Bazylika w Trzemesznie

W roku 2018 zrealizowano projekt pn. Zwiększenie atrakcyjności i dostępności kulturowej cennego zabytku narodowego – Bazyliki Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Trzemesznie. Jego wartość opiewała na kwotę niemal 3 mln zł, z czego prawie 2,5 mln zł stanowiło dofinansowanie unijne, które zostało pozyskane w roku 2017 w ramach poddziałania 4.4.1 Inwestycje w obszarze dziedzictwa kulturowego regionu, Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego 2014+. W ramach zadania przeprowadzono: renowację latarni nad kopułą, poszerzenie wejścia do podziemi celem

IV okres sprawozdawczy 2018 - 2020

udostępnienia zwiedzającym znajdujących się tam zabytków romańskich oraz całościową restaurację prezbiterium z ołtarzem głównym.

Z kolei w roku 2019 Parafia pw. Wniebowzięcia NMP w Trzemesznie zrealizowała projekt pn. „Renowacja elewacji - kontynuacja”. Wartość zadania wyniosła 200.000 zł, a środki pochodziły z programu „Dziedzictwo kulturowe - ochrona zabytków” Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

1.3.4. Muzeum Początków Państwa Polskiego w Gnieźnie

W roku 2018 Muzeum sfinalizowało projekt infrastrukturalny pn. Ochrona dziedzictwa kulturowego w Muzeum Początków Państwa Polskiego w Gnieźnie - II etap, realizowany w ramach poddziałania 4.4.1 Inwestycje w obszarze dziedzictwa kulturowego regionu, Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego 2014+. Całkowita wartość projektu wyniosła 6 mln zł, z czego ponad 4,1 mln zł stanowiły środki UE. Dzięki realizacji przedsięwzięcia m. in.: powiększono ofertę wystawienniczą o nowe wystawy stałe, zyskano nowe przestrzenie edukacyjne: salę lekcyjną oraz salę warsztatową, wraz z wyposażeniem, oddano do użytku magazyn biblioteczny, pomieszczenie bibliotekarza wraz z czytelnią oraz poprawiono warunki pracy – powstały nowe pomieszczenia biurowe oraz archiwum.

W tym samym roku Muzeum zrealizowało także projekt pn. „Zakup wyposażenia wystawienniczego dla Muzeum Początków Państwa Polskiego w Gnieźnie”. Przedsięwzięcie, w ramach którego zakupiono zestaw gablot wystawienniczych, zostało dofinansowane w kwocie 75.000 zł ze środków finansowych Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, programu Infrastruktura kultury.

1.3.5. Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy

Muzeum jest autorem projektu pn. Dziedzictwo Pierwszych Piastów - rozbudowa infrastruktury magazynowo – konserwatorsko - wystawienniczej Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy, który w 2019 roku został dofinansowany przez Zarząd Województwa Wielkopolskiego w ramach Poddziałania 4.4.1 Inwestycje w obszarze dziedzictwa kulturowego regionu Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego 2014+. Koszt całkowity projektu wynosi 19,9 mln zł, a kwota dofinansowania: 12,9 mln zł.

Celem projektu jest stworzenie nowoczesnej infrastruktury muzealnej umożliwiającej pełnienie przez Muzeum roli kluczowego ośrodka naukowowo-wystawienniczo-edukacyjnego, związanego z początkami państwa polskiego, dynastii piastowskiej i początkami chrześcijaństwa w Polsce. Zakres prac obejmuje m. in.: przebudowę dawnej stodoły "OTTOŃ" z rozbudową o łącznik pomiędzy stodołą a sąsiednim istniejącym budynkiem bukaciarni, wydzielenie pomieszczeń technicznych w budynku jałownika i bukaciarni (budynków należących do zespołu folwarcznego wchodzącego w skład Oddziału Muzeum „Wczesnopiastowska Rezydencja na Ostrowie Lednickim”) czy wykonanie infrastruktury technicznej obejmującej sieci, przyłącza i instalacje wewnętrzne branży sanitarnej oraz elektrycznej silno- i słaboprądowej. Przewidziano również montaż instalacji OZE (ogniwa fotowoltaiczne, pompy ciepła).

W wyniku realizacji projektu powstanie obiekt posiadający nowoczesne pracownie archeologiczne, konserwatorskie i naukowe, bibliotekę i archiwum, sale edukacyjne, m. in.: sale kinowe dla prezentacji filmów o Ostrowie Lednickim i początkach państwa polskiego, pomieszczenia magazynowe, sale

IV okres sprawozdawczy 2018 - 2020

ekspozycyjne (sala wystaw stałych i czasowych) i konferencyjne oraz niezbędne dla funkcjonowania tego obiektu pomieszczenia socjalne, techniczne, sanitarne i kasa. Obiekt będzie dostosowany dla osób niepełnosprawnych i niewidzących, m. in. zostaną zamontowane dwie windy osobowo-towarowe oraz wykonane ścieżki dotykowe, oznaczenia w Braille'u.

Pod koniec 2019 roku Muzeum podpisało umowę z wykonawcą robót budowlanych i przekazało teren budowy, a w lutym 2020 roku podpisano i wmurowano akt erekcyjny. Realizacja projektu przewidziana jest do 31 grudnia 2021 roku.

1.4. Wizerunkowe wydarzenia kulturalno-promocyjne na Szlaku Piastowskim

1.4.1. Weekend na Szlaku Piastowskim

Szlak Piastowski od 2016 roku organizuje tzw. „święto szlaku” pn. Weekend na Szlaku Piastowskim. Co roku, w określonym przez zarządców produktu turystycznego terminie, wszystkie obiekty szlaku opracowują specjalną ofertę i prezentują ją w ramach ustalonego dla każdej edycji tematu. Przyjęto, że docelowym, stałym terminem święta szlaku będzie weekend, który zbiega się z datą letniego przesilenia (Nocą Kupały). W ramach obowiązywania podmiotowej strategii nie zmieniły się podstawowe założenia dotyczące idei Weekendu na Szlaku Piastowskim - wszystkie imprezy w obiektach w tym jednym terminie mają być objęte wspólną identyfikacją oraz szeroką promocją, winny mieć darmowy i otwarty charakter, umożliwiać dostęp do zróżnicowanej rozrywki dla wszystkich grup wiekowych oraz tam, gdzie jest to możliwe, umożliwić udział w wydarzeniu osobom z pewnymi ograniczeniami (ruchowymi, intelektualnymi, itp.)

Głównym organizatorem Weekendu na Szlaku Piastowskim pozostaje Klaster Turystyczny „Szlak Piastowski w Wielkopolsce”, który na jego organizację pozyskuje nieprzerwanie od 2016 roku dotację z samorządu województwa wielkopolskiego, w ramach otwartych konkursów ofert w dziedzinie turystyki i krajoznawstwa. Klaster przy organizacji tego wydarzenia współpracuje z koordynatorem szlaku w województwie kujawsko-pomorskim (w latach 2016 – 2018 funkcję tę pełniła Inowrocławska Lokalna Organizacja Turystyczna „InLOT”, od 2019 roku odpowiedzialna za skoordynowanie wydarzeń na terenie województwa kujawsko – pomorskiego została Lokalna Organizacja Turystyczna „Pałuki”).

Trzecia odsłona wydarzenia odbyła się w dniach 22-24 czerwca 2018 roku. Tematem przewodnim były słowiańskie obrzędy i legendy. Udział w akcji wzięło około 7.000 odbiorców na terenie Wielkopolski oraz ok. 1.500 odbiorców na terenie województwa kujawsko-pomorskiego. Niestety, efekt działań był mniejszy, niż szacowano przed akcją, na co wpływ miały niekorzystne warunki atmosferyczne. Z ich powodu imprezy plenerowe, takie jak piknik historyczny na dziedzińcu klasztoru franciszkanów w Gnieźnie został odwołany, a rajd kajakowy po Jeziorze Lednickim, odbył się w innym terminie. Mimo to, odbyły się atrakcje ze wszystkich bloków tematycznych, jak np.:

- pikniki piastowskie z inscenizacjami – Giecz, Wągrowiec, Gród Pobiedziska, Gniezno (tu imprezę przerwano ze względu na niesprzyjające warunki pogodowe),
- wycieczki okazjonalne pn. „Weekend na Szlaku Piastowskim” – wyjazdy z Poznania, Wągrowca, Wrześni i Kalisza,
- gry turystyczne i questy – Poznań, Kalisz, Pobiedziska,

IV okres sprawozdawczy 2018 - 2020

- spacer z przewodnikiem – Gniezno, Poznań, Gród Pobiedziska,
- rajdy piastowskie – samochodowy w Wągrowcu, motocyklowy z Gniezna.

W całej akcji na terenie województwa wielkopolskiego i kujawsko-pomorskiego wzięły udział 22 obiekty oferując łącznie ponad 70 propozycji spędzenia wolnego czasu. W akcję włączyło się 60% obiektów Szlaku Piastowskiego. Zgodnie z ideą święta Szlaku, zdecydowana większość atrakcji była bezpłatna. Na turystów czekały ceny promocyjne w obiektach, drzwi otwarte w obiektach trudnodostępnych na co dzień, questy zadaniowe, gry miejskie, wystawy, inscenizacje, warsztaty, fabularyzowane zwiedzanie z przewodnikiem itp. Organizatorzy założyli także popularyzację oferty wśród przedstawicieli mediów ogólnopolskich oraz reprezentantów Polskiej Organizacji Turystycznej, organizując dla nich wizytę studyjną, podczas której prezentowano dynamiczny rozwój Szlaku Piastowskiego.

Czwarta odsłona „Weekendu na Szlaku Piastowskim”, organizowana w dniach 21-23 czerwca 2019 roku, swoją bogatą ofertą przyciągać miała w szczególności całe rodziny. Pod tym kątem opracowano program pn. „Gry i zabawy małych Słowian”. Termin wydarzenia zbiegł się z pierwszym letnim długimi weekendem oraz początkiem wakacji – dlatego akcja prezentowała wachlarz możliwości wypoczynku z uwzględnieniem potrzeb młodszych turystów (ciekawa oferta, dostęp do rozrywki w atrakcyjnej formie) oraz tradycyjnie Nocą Kupały. Jubileuszowa – 50. edycja tego wydarzenia, organizowana przez Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy, stała się głównym punktem całego programu po wielkopolskiej stronie Szlaku.

Na podstawie danych zebranych z obiektów uczestniczących w IV Weekendzie na Szlaku Piastowskim, u całej akcji udział wzięło prawie 10 tys. turystów, z czego ponad 5 tys. na terenie województwa wielkopolskiego oraz ok. 4 tys. w województwie kujawsko-pomorskim. Zakładano wyższą frekwencję w Wielkopolsce, jednak ponownie, ze względu na warunki atmosferyczne odwołano piknik piastowski w Trzemesznie (zrealizowano go jesienią), a niski stan wód wywołany suszą zdecydował o rezygnacji ze spływów kajakowych w Poznaniu. Poza tym wszystkie obiekty i miejsca na Szlaku Piastowskim były dostępne dla turystów, a 32 z nich zaproponowały turystom atrakcje i oferty przygotowane specjalnie na IV edycję święta Szlaku, wychodzące poza standardową ofertę. W ten sposób otrzymano 61 dodatkowych propozycji spędzenia wolnego czasu.

Z ofertą szlaku, podczas obchodów jego święta, można było zapoznać się za pośrednictwem specjalnie utworzonej na tę okazję strony internetowej, prezentującej i segregującej wszystkie wydarzenia. Ułatwiała to potencjalnym turystom dobór atrakcji pod kątem ich zainteresowań, daty przyjazdu, kierunku zwiedzania oraz możliwości przemieszczania się w obrębie szlaku. Uruchomiono także darmowe połączenia autokarowe do Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy, skorelowane z rozkładem jazdy pociągów Koleje Wielkopolskie sp. z o.o. (partnerem akcji), tak aby turyści podążający z kierunków Gniezno – Poznań, oraz innych skomunikowanych z tymi miejscowościami, mogli uczestniczyć w jubileuszowej Nocy Kupały. Działanie było istotne dla ruchu turystycznego, gdyż pozwoliło na dotarcie do miejsca wyłączonego bezpośrednio z komunikacji publicznej.

Popularyzację oferty Szlaku (oprócz standardowych działań promocyjnych i wspomnianej strony internetowej pełniącej rolę „planera” podróży) skupiono także wokół turystów zainteresowanych podróżami po Polsce. Reprezentanci jednego z najpopularniejszych blogów podróżniczych („Ruszał w drogę!”), kreującego modę na podróżowanie po kraju, odwiedzili w ramach wizyty studyjnej wybrane miejsca Szlaku Piastowskiego. Szeroko opisali je na swoim portalu, tworząc przewodnik turystyczny, na bieżąco natomiast, podczas pobytu, udostępniali za pomocą narzędzi social media relacje z podróży.

IV okres sprawozdawczy 2018 - 2020

Szlak Piastowski staje się marką rozpoznawalną nie tylko wśród mieszkańców regionu, ale także poza nim. Jego obecność coraz częściej jest zauważalna w mediach o ponadregionalnym i krajowym zasięgu, a sama idea „Weekendu na Szlaku Piastowskim” potwierdza jego turystyczną atrakcyjność i konsekwentnie podejmowane działania, mające na celu utrwalenie w świadomości obecnych i przyszłych podróżujących znaczenia szlaku dla polskiej państwowości.

Jubileuszowa, piąta edycja „Weekendu na Szlaku Piastowskim” została odwołana ze względu na zagrożenie epidemiczne, związane z COVID-19. Wydarzenia i działania pod roboczym tytułem „Piastowska walka o tron”, zaplanowane na 19-21 czerwca 2020, będą realizowane w późniejszym terminie.

1.4.2. Koronacja Królewska

Główną imprezą historyczną odbywającą się na terenie powiatu i nawiązującą do okresu panowania pierwszych Piastów jest Festiwal Kultury Słowiańskiej „Koronacja Królewska”. Wydarzenie, opierające się na rekonstrukcji historycznej, organizowane jest w Gnieźnie nieprzerwanie od 2004 roku, na przełomie lipca i sierpnia. Uczestniczą w nim grupy odtwórców, rzemieślnicy oraz artyści, którzy w ciągu kilku dni licznie zgromadzonym turystom pokazują realia życia w czasach piastowskich. Wówczas to Plac św. Wojciecha zmienia się w zrekonstruowaną średniowieczną osadę. Słychać odgłosy kucia monet, czuć zapach gotowanych średniowiecznych potraw, a dookoła spacerują ludzie, którzy ubrani w historyczne stroje zabierają uczestników w przeszłość. Ideą imprezy jest promocja Gniezna jako kolebki polskiej państwowości i miejsca koronacji pięciu pierwszych władców Polski. Organizatorami imprezy są Miasto Gniezno i Miejski Ośrodek Kultury.

W 2018 roku motywem przewodnim imprezy, m. in. ze względu na setną rocznicę przyznania praw wyborczych kobietom w Polsce, były kobiety epoki Piastów, m. in. Księżna Dobrawa dokonała uroczystego otwarcia festiwalu, a rzeźbiarze z Brygady Pigmaliona „na żywo” tworzyli z gliny postać księżnej Jolenty oraz jej córki, Jadwigi Bolesławówny. Obok „tradycyjnych” atrakcji, takich jak walki wojów, pokazy wołyżerki konnej, stoiska z rękodziełem i przygotowywaną na średniowieczną modłę strawą czy warsztaty edukacyjne dla dzieci, w programie pojawiły się także nowe atrakcje. Nietypowy mecz z wojami w piłkę nożną stoczyli przedstawiciele klubu MKS „Mieszko” Gniezno, a zabawy i konkursy pt. „Hokej dawniej i dziś” zaprezentowali zawodnicy UKH „Start” 1954 Gniezno. Kulminacyjnymi momentami programu był spektakl Teatru Twórców „Asocjacja 2006” pt. „Imperium – Dobrawa – Chrzest” oraz pokaz drugiej odsłony videomappingu 3D „Historia Gniezna – Pierwszej Stolicy Polski”, poszerzony m. in. o opowieść o najważniejszych kobietach początków państwa polskiego: Dąbrówce, Odzie Dytrykównie, Emnildzie, Rychezie Lotaryńskiej, bł. Jolencie i Jadwidze Bolesławównie. Spektakl wyświetlony został na elewacji gnieźnieńskiej katedry, z użyciem efektów 3D wykorzystujących elementy architektoniczne bazyliki. Dużą popularnością cieszyło się również bezpłatne zwiedzanie, zorganizowane we współpracy z Organizacją Turystyczną „Szlak Piastowski”: w sobotę turyści zwiedzali kościół oraz klasztor oo. Franciszkanów, a w niedzielę Bazylikę Prymasowską.

W 2019 roku motywem przewodnim imprezy były zaślubiny sprzed tysiąca lat. Odwiedzający mogli zobaczyć jak mogły wyglądać obrzędy podwładnych Mieszka I i Bolesława Chrobrego: zrękowiny, tańce, turnieje, bitwy o wybrankę, zabawy, konkursy oraz oczywiście sama ceremonia połączenia

IV okres sprawozdawczy 2018 - 2020

małżonków. „Gwoździem programu” był koncert Heroes Orchestra, czyli pięćdziesięcioosobowej grupy muzyków i chórzystów, którzy zaprezentowali muzykę z gier pełnych zamków, rycerzy oraz fantastycznych stworów. Nowością podczas tej edycji wydarzenia były namioty, w których można było spotkać roboty. Na jednym ze stanowisk można było zapoznać w koronie robotowi. Maszyna zeskanowała twarz i przeniosła podobiznę na rysunek, a gotowy portret można było zabrać do domu. Poza tym, w jednym z namiotów odbywały się warsztaty dla młodszych dzieci pn. Konstruktorzy i designerzy oraz warsztaty tworzenia makiet Gniezna kiedyś i dziś z klocków do nauki podstaw inżynierii. Natomiast starsze dzieci mogły uczestniczyć w warsztatach pn. Robotyczna gra terenowa, czyli w pisaniu kodu programistycznego, który sprawi, że robot przejedzie wyznaczoną trasę po jednej z makiet Gniezna. W programie wydarzenia jak zwykle było również mnóstwo atrakcji przybliżonych życie w średniowiecznej osadzie, muzealnicy przygotowali wiele aktywności, wśród nich terenową zabawę – Archeologiczny Tor Przeszkód, a przewodnicy Organizacji Turystycznej „Szlak Piastowski” zaprosili na darmowe zwiedzanie z przewodnikiem Katedry Gnieźnieńskiej oraz na spacer po Trakcie Królewskim.

W 2020 roku przedsięwzięcie, które miało odbywać się pod hasłem: „w bitewnym zgiełku”, ze względu na pandemię koronawirusa, nie było realizowane.

1.4.3. Wielki Złot Słowian i Noc Kupały

W latach 2016-2017 nad brzegiem jeziora Lednica odbyły się dwie edycje Wielkiego Złotu Słowian - imprezy wizerunkowej o charakterze kulturalno – turystycznym. Wówczas był to wspólny projekt Fundacji Scena Pobiedziska, Gminy Łubowo, Powiatu Gnieźnieńskiego, Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy oraz Stowarzyszenia Kasztelania Ostrowska. Pierwsza edycja wydarzenia odbyła się w dniach od 25 do 29 maja 2016 roku i w całości nawiązywała do wydarzeń z 966 roku i historycznego w dziejach naszego państwa momentu przyjęcia chrztu przez Mieszka. II Wielki Złot Słowian trwał trzy dni, od 23 do 25 czerwca 2017 roku, a motywem przewodnim była Noc Kupały.

W roku 2018 odbyła się trzecia (ostatnia) edycja Wielkiego Złotu Słowian. Tym razem wydarzenie - całonocna impreza plenerowa zwieńczona koncertami, odbyło się w dniu 23 czerwca na terenie Małego Skansenu Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy, a organizowane było przez Powiat Gnieźnieński, Gminę Łubowo, Lokalną Grupę Działania Trakt Piastów i Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy. Podobnie jak przed rokiem przedsięwzięcie było połączone z Nocą Kupały. Motywem przewodnim ostatniej odsłony Złotu Słowian była ludowość i tradycyjne obrzędy ludowe, stąd obecność licznych rekonstruktorów historycznych i zespołów muzycznych takich jak np. Czeremszyzna. Impreza została zwieńczona występem grupy „Łany” i tradycyjnym puszczaniem wianków na jeziorze lednickim. Wpisała się również w cykl wydarzeń organizowanych w ramach „Weekendu na Szlaku Piastowskim”, dzięki czemu możliwy był bezpłatny przejazd autobusami komunikacji miejskiej z Gniezna do Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy. Szacowana liczba uczestników imprezy - ok. 400 osób.

W 2019 roku również na terenie Małego Skansenu odbyła się 50. edycja „Nocy Kupały”. Podobnie jak w 2019 roku, w organizację wydarzenia zaangażowane było Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy, Powiat Gnieźnieński, Gmina Łubowo i Lokalna Grupa Działania Trakt Piastów. Wstęp na imprezę był bezpłatny. Program został podzielony na dwa panele, dla dzieci i dorosłych, a ze względu na obchodzony jubileusz był mocno rozbudowany i obejmował m. in. w części dziennej: gry terenowe, teatr Kamishibai, kalambury oraz różnorodne warsztaty związane z świętem przesilenia. Główną

IV okres sprawozdawczy 2018 - 2020

atrakcją imprezy były występy zespołów „Tęgie Chłopy” i „Dikanda”. Wydarzenie zakończyło widowisko obrzędowe przygotowane przez zespół „Łany” z Poznania. Szacowana liczba uczestników imprezy - ok. 2.200 osób.

W 2020 roku, ze względu na pandemię koronawirusa, przedsięwzięcie nie było realizowane.

1.5. Współpraca z kujawsko – pomorskim koordynatorem Szlaku Piastowskiego

Wspólna koordynacja Szlaku Piastowskiego (ponad granicami dwóch województw – wielkopolskiego i kujawsko-pomorskiego) jest nadal prekursorskim rozwiązaniem organizacyjnym w zakresie zarządzania szlakami kulturowymi w Polsce i nadal pozostaje wyzwaniem w tym zakresie. Szlak Piastowski jest przykładem współpracy dwóch województw, dwóch koordynatorów, kilkudziesięciu jednostek samorządu terytorialnego oraz kilkudziesięciu obiektów różnego typu (obiekty sakralne, muzea i instytucje kultury, podmioty prywatne). Współpraca przy jednym wspólnym produkcie turystyki kulturowej jest zadaniem trudnym i wymagającym. Od początku 2019 roku nowym koordynatorem w jego kujawsko-pomorskiej części została powołana przez Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego Lokalna Organizacja Turystyczna „Pałuki”. Pierwszym wspólnym przedsięwzięciem Klastra i LOT „Pałuki” było złożenie wspólnej aplikacji w projekcie Polskie Marki Turystyczne, zainicjowanym przez Ministerstwo Rozwoju i Polską Organizację Turystyczną. Każdy z koordynatorów złożył identyczny wniosek, tworzony w porozumieniu ze wszystkimi interesariuszami Szlaku. Niestety, złożoność produktu turystycznego, brak stosowych zapisów w regulaminie, uwzględniających współpracę ponadregionalną oraz nowatorskie podejście do zarządzania Szlakiem, wykluczyło Szlak Piastowski z projektu. Twórcy zadania nie przewidzieli możliwości współpracy wiążącej ze sobą dwie odrębne jednostki działające w ramach jednego przedsięwzięcia.

Koordynatorzy obu części szlaku współpracują ze sobą w zakresie bieżącej polityki informacyjnej dotyczącej szlaku (aktualizacja strony www.szlakpiastowski.pl, strony szlaku w mediach społecznościowych) i koordynacji święta szlaku. Ponadto, obaj koordynatorzy informują się wzajemnie o podejmowanych działaniach na szlaku. Skorelowano wszystkie działania informacyjne i promocyjne.

2. Turystyka pielgrzymkowa i religijna – poznawcza

2.1. Koordynacja ruchu pielgrzymkowego w Gnieźnie

W roku 2017 zreorganizowany został ruch turystyczny na Wzgórzu Lecha - do kompleksowej obsługi turystów powołano Biuro Obsługi Turystycznej i Pielgrzymkowej Wzgórza Lecha, a wszelkie informacje dotyczące oferty turystycznej, w tym dostępności obiektów i cen biletów zamieszczone są na stronie internetowej www.wzgorzelecha.pl.

Innym działaniem mającym na celu skoordynowanie ruchu pielgrzymkowego było uruchomienie przez Archidiecezję Gnieźnieńską w 2017 roku Centrum Edukacyjno-Formacyjnego pw. św. Wojciecha w Gnieźnie przy ul. Seminarnej 2. Do jego zadań należy m. in. tworzenie przestrzeni sprzyjającej rozwojowi intelektualnemu i duchowemu goszczących w nim osób, przygotowanie własnej oferty edukacyjno-formacyjnej (rekolacje, dni skupienia, warsztaty, konferencje, sesje tematyczne itp.)

IV okres sprawozdawczy 2018 - 2020

skierowanej dla osób świeckich i duchownych, czy też współpraca z podmiotami świeckimi, które chciałyby wykorzystać bazę lokalową CEF, a których działalność nie będzie sprzeczna z misją CEF oraz zasadami wpływającymi z etyki chrześcijańskiej.

Centrum mieści się w dawnym budynku Prymasowskiego Wyższego Seminarium Duchownego w Gnieźnie oraz sąsiaduje z jego aktualną siedzibą. Dysponuje bogatą bazą lokalową: kaplicą na ok. 120 osób, 8 salami wykładowymi o różnej wielkości czy aulą z balkonem na ok. 400 osób. Baza hotelowa obejmuje 28 pokoi z pełnym węzłem sanitarnym dla 55 osób, w tym: 4 pokoje jednoosobowe, 21 pokoi dwuosobowych, 3 pokoje trzyosobowe, oraz apartament. Ośrodek zapewnia swoim gościom możliwość skorzystania z całodziennego wyżywienia. Wszelkie informacje o działalności CEF są dostępne na stronie internetowej: www.cef.gniezno.pl.

2.2. Pola Lednickie

Jest to miejsce szczególne dla wielu młodych chrześcijan, spotykających się tu od 1997 roku na tzw. Ogólnopolskich Spotkaniach Młodzieży Lednica 2000 (potocznie zwanych Lednicą), w których rokrocznie uczestniczy kilkadziesiąt tysięcy osób. Jest to największe w Polsce coroczne spotkanie młodzieży katolickiej z Polski, a od kilku lat również z zagranicy. Spotkania odbywają się w stałym terminie – w pierwszą sobotę czerwca. Pola Lednickie są również miejscem organizacji innych cyklicznych spotkań, takich jak Lednica Malucha, Lednica Seniora czy Lednica Motocyklisty.

Pola Lednickie to niezamieszkały obszar należący do Klasztoru Ojców Dominikanów w Poznaniu, Domu Zakonnego Ojców Dominikanów w Poznaniu oraz Stowarzyszenia Lednica 2000, na którym znajduje się Brama III Tysiąclecia w kształcie ryby oraz Ośrodek im. św. Jana Pawła II (gdzie zgromadzone są pamiątki po JPPII - takie jak np. odlew ręki, sutanna, szkaplerz, pióro). Od 1 stycznia 2013 roku Pola Lednickie stały się odrębną miejscowością na mapie Polski.

Znaczącym wydarzeniem dla ruchu lednickiego zaangażowanego w organizację corocznych spotkań młodych na Lednicy była nagła śmierć w dniu 21 grudnia 2015 roku Ojca Jana Góry, który był twórcą, pomysłodawcą i wizjonerem Spotkań Lednickich. Dominikanin został pochowany (zgodnie ze swoim życzeniem) na Polach Lednickich, pod skałą Jana Pawła II. Miejsce pochówku dominikanina jest obecnie celem licznych pielgrzymek.

Śmierć Ojca Jana Góry nie spowodowała zaniechania organizacji spotkań młodych. W latach 2018-2020 odbyły się kolejne edycje wydarzenia. W 2018 roku, w 22. odsłonie spotkania uczestniczyło ok. 85.000 młodych ludzi, w 2019 roku – ok. 60.000, a w 2020 roku, ze względu na pandemię koronawirusa spotkanie odbyło się on-line i szacuje się, że transmisję oglądało ok. 130.000 osób.

2.3. Szlak św. Jakuba w powiecie gnieźnieńskim

Od 2011 roku szlak św. Jakuba na terenie powiatu gnieźnieńskiego posiada swoje oznakowanie. Szlak został oznakowany dzięki środkom unijnym pozyskanym przez Starostwo Powiatowe w Gnieźnie na realizację projektu pn. „Zintegrowany system informacji wizualnej – szlaki i obiekty turystyczne w Powiecie Gnieźnieńskim” w latach 2010 – 2011. Na trasie szlaku przechodzącego przez teren powiatu zostały postawione wiaty wypoczynkowe oraz tablice informacyjne opisujące przebieg szlaku.

IV okres sprawozdawczy 2018 - 2020

Droga wiedzie od Mogilna przez Trzemeszno i Niechanowo, gdzie łączy się z drogą polską biegnącą od granicy z Litwą przez Olsztyn i Toruń. Na jej szlaku znajdują się kościoły pod wezwaniem św. Jakuba w Mogilnie i Niechanowie, a w jego pobliżu piękny drewniany kościół pw. św. Jakuba w Kamieńcu. Na zachód od Gniezna droga prowadzi przez Pola Lednickie w pobliżu Ostrowa Lednickiego i dalej przez Dąbrówkę Kościelną do Murowanej Gośliny. Warty odnotowania jest fakt, że w obecnych granicach Archidiecezji Gnieźnieńskiej znajduje się najwięcej kościołów pod wezwaniem św. Jakuba spośród wszystkich diecezji w Polsce, co wymownie świadczy o tradycjach pielgrzymowania na tym terenie.

Infrastruktura na drodze św. Jakuba w powiecie gnieźnieńskim, podobnie jak w przypadku pozostałych tematycznych szlaków turystycznych powiatu, jest na bieżąco monitorowana oraz poddawana działaniom naprawczym i konserwacyjnym. W roku 2018 wykonano prace remontowe elementów architektury drewnianej (wiat, ławek, stołów) w: Goczałkowie, Rzegnowie, Turostowie, Nowej Wsi Niechanowskiej oraz w Niewolnie, a także tablicy informacyjnej w Modliszewku.

W drugim półroczu 2020 roku oznakowanie całego odcinka Wielkopolskiej Drogi św. Jakuba zostało odnowione w ramach dotacji UMWW przez Stowarzyszenie „Przyjaciele Dróg św. Jakuba w Polsce”.

3. Aktywny wypoczynek

3.1. Turystyka rowerowa

3.1.1. Powiatowy system szlaków rowerowych

W latach 2011 – 2013 został stworzony system szlaków rowerowych w powiecie gnieźnieńskim. Wówczas to wytyczono od podstaw i profesjonalnie oznakowano pięć tras – pętli. Każda z nich rozpoczyna się i kończy na rynku w Gnieźnie, prowadząc przez najbardziej urokliwe i bogate w walory kulturowe i krajoznawcze tereny:

- szlak czerwony o długości: 47,6 km - wyznaczona trasa przebiega przez północno - zachodnią część powiatu gnieźnieńskiego i obejmuje fragment terenów Lednickiego Parku Krajobrazowego. Najwięcej atrakcji zapewnia jej środkowy odcinek. Jadąc wzdłuż Jeziora Lednickiego szlak prowadzi na Pola Lednickie.
- szlak niebieski o długości: 65 km - przebiega w pobliżu licznych jezior, wiedzie przez obszary Natury 2000 nad Jeziorem Wierzbiczańskim. Mniej więcej w połowie pętli dociera do Ośrodka Sportowo-Rekreacyjnego Skorzęcin nad Jeziorem Niedzięgiel. Dalej, już w lasach skorzęcińskich, szlak prowadzi do pięknie położonego nad jeziorem, w samym środku lasu, Leśnictwa Piłka, gdzie podziwiać można stary młyn wodny. Dziś pełni on funkcję rekreacyjno – turystyczną. Łącznik skracający trasę znajduje się między miejscowościami Lubochnia i Kujawki, gdzie można podziwiać panoramę Jeziora Modrze.
- szlak zielony o długości: 45,2 km - większa jego część poprowadzona została przez tereny leśne lub rolnicze. Na uwagę zasługuje przede wszystkim odcinek wysunięty najdalej na północ, który znajduje się w malowniczym kompleksie Lasów Królewskich i wiedzie między kilkoma niewielkimi jeziorami. Szlak jest przeznaczony dla wytrawnych rowerzystów.

IV okres sprawozdawczy 2018 - 2020

- szlak szary o długości: 58,9 km - prowadzi przez północno-wschodnią część powiatu gnieźnieńskiego, jedynie na krótkim odcinku wychodząc za jego granice i wkraczając na tereny województwa kujawsko-pomorskiego. Na trasie spotkać można wiele ciekawych miejsc. W kulminacyjnym punkcie szlaku, będącym jednocześnie jego półmetkiem, czeka 12-metrowa wieża widokowa w miejscowości Duszno. Kilka kilometrów dalej szlak prowadzi do Trzemeszna.
- szlak żółty o długości: 49 km - prowadzi mało ruchliwymi drogami asfaltowymi, natomiast odcinki szutrowe charakteryzują się raczej niskim stopniem trudności. Na jego trasie natrafić można na kilka mało znanych, osobliwych atrakcji powiatu gnieźnieńskiego. Odcinek pomiędzy Wierzycami a Czerniejewem wiedzie poprzez piękny kompleks Lasów Czerniejewskich.

Każdego roku szlaki są monitorowane przez przedstawicieli starostwa, a na podstawie corocznych inwentaryzacji są podejmowane naprawy w oznakowaniu szlaków oraz następuje ich odświeżenie (m. in. z powodu korozji drzew, wyblaknięcia farb itp.). Dzięki takiemu podejściu infrastruktura szlaków rowerowych jest utrzymana w odpowiednim stanie, nie ma problemów z przejechaniem pętli.

W latach 2018-2020 z budżetu powiatu wydano 12.240 zł na bieżącą konserwację szlaków rowerowych (2018 r. – 0 zł; 2019 r. – 12.240 zł; 2020 r. – 0 zł). Wykonano następujący zakres prac: malowanie oznakowania, wycinka krzewów zasłaniających znaki, prace porządkowe na terenie miasta Gniezna, na obszarze którego szlaki oznakowane są za pomocą tabliczek przytwierdzonych do znaków drogowych (tabliczki zostały umyte, a poprzekręcanym przywrócono właściwe położenie). Powyższymi działaniami objęto szlaki: zielony, szary i żółty, a więc te, które mocno ucierpiały w wyniku nawałnicy w dniu 11 sierpnia 2017 roku.

W 2018 roku został przygotowany uproszczony projekt organizacji ruchu dla szóstego szlaku rowerowego powiatu gnieźnieńskiego wraz z uzyskaniem od właściwych zarządców dróg pisemnych uzgodnień projektowych. W 2019 roku nowo wytyczony czarny szlak o przebiegu: Gniezno – Cielimowo – Potrzymowo – Drachowo – Arcugowo - Małachowo Złych Miejsc – Witkowo – Kołaczkowo – Wierzchowiska – Trzuskoleń – Nowa Wieś Niechanowska – Niechanowo – Goczałkowo – Gniezno i długości 53 km został oznakowany. Jest on oceniany jako łatwy pod względem ukształtowania terenu, prowadzi po mało uczęszczanych drogach asfaltowych i przecina powiatowe szlaki: mitów i legend oraz pałaców i dworów, a nawet drogę św. Jakuba. Na realizację zadania w latach 2018-2019 wydatkowano z budżetu powiatu kwotę 15.575 zł. Tym samym od 2019 roku system szlaków rowerowych powiatu gnieźnieńskiego obejmuje 6 pętli o łącznej długości blisko 320 km.

W 2020 roku, dążąc do rozwoju infrastruktury okołoszlakowej, realizowano zadanie pn. „Tablice informacyjne na szlakach rowerowych powiatu gnieźnieńskiego” współfinansowane przez Samorząd Województwa Wielkopolskiego. W jego ramach opracowano projekty graficzne, wykonano i zamontowano 11 tablic o wymiarach 1800 mm x 1200 mm. Na szlaku żółtym stanęła jedna tablica, a na pozostałych szlakach – po dwie. Całkowita wartość realizowanego zadania to 36.920 zł, w tym: 19.999 zł stanowią środki z budżetu Powiatu Gnieźnieńskiego a 16.920 zł – dotacja celowa z budżetu Województwa Wielkopolskiego.

W latach 2018-2020 realizowano również działania o charakterze informacyjno-promocyjnym, m. in.: akcję: zostań ambasadorem rowerowym Powiatu Gniezno (osoba zgłaszająca ubytki na szlakach otrzymywała zestaw gadżetów rowerowych z logo powiatu), opracowano i wydano papierowe mapki rowerowe po powiecie gnieźnieńskim prezentujące przebieg, poziom nachylenia i atrakcje na wszystkich sześciu szlakach rowerowych, które dostępne są m. in. w Powiatowym Centrum Informacji

IV okres sprawozdawczy 2018 - 2020

Turystycznej, promowano turystykę rowerową za pośrednictwem lokalnych i ogólnopolskich mediów (np. podczas wakacyjnego studia Radia Plus) czy przygotowano kalendarz ścienny na rok 2020 z główką dedykowaną szlakom rowerowym w powiecie.

W latach 2019-2020 Powiat Gnieźnieński dołączył do ogólnopolskiej akcji rywalizacji o Puchar Rowerowej Stolicy Polski propagującej aktywny wypoczynek, turystykę rowerową oraz promocję jazdy rowerem jako alternatywnego środka transportu.

3.1.2. Budowa sieci dróg rowerowych

Opisany w pkt. 3.1.1 system szlaków rowerowych na terenie powiatu gnieźnieńskiego jest adresowany w głównej mierze dla turystów ceniących sobie aktywny wypoczynek, na łonie natury. Przy tworzeniu szlaków rowerowych wykorzystuje się dostępną infrastrukturę drogową, nie rzadko prowadzi się cyklistów po utwardzonych drogach np. w lasach, z dala od zgiełku miejskiego życia.

Z kolei drogi rowerowe mają służyć przede wszystkim mieszkańcom, aby mogli oni ekologicznie i bezpiecznie przemieszczać się po danym terenie. Nic jednak nie stoi na przeszkodzie, aby z nowo wybudowanych dróg korzystali również przyjezdni turyści. Drogi rowerowe nie będą co prawda oznakowane, tak jak jest w przypadku szlaków rowerowych opisanych w pkt. 3.1.1., mogą jednak być zachętą dla aktywnych turystów do indywidualnego eksplorowania atrakcji turystycznych znajdujących się na terenie powiatu.

W celu wspierania i promocji turystyki rowerowej powiatowy samorząd zrealizował między innymi inwestycje dotyczące przebudowy drogi powiatowej nr 2147P, gdzie w 2018 roku powstała ścieżka rowerowa na trasie Kiszkowo-Sroczyn (650 mb). Koszt inwestycji prowadzonej na podstawie porozumienia z Gminą Kiszkowo to 804.962,50 zł, z czego 500 tys zł pochodziło z budżetu Gminy Kiszkowo. Nowa ścieżka rowerowa w 2018 roku połączyła również Dalki z Mnichowem (570 mb) w Gminie Gniezno (droga 2152P). Koszt zadania: 689.132,03 zł z dofinansowaniem z budżetu Gminy Gniezno 300 tys zł. W 2019 roku kontynuowano zadanie dotyczące przebudowy drogi powiatowej nr 2147P (koszt: 509.987,95 zł) z czego 210 tys. zł z budżetu Gminy Kiszkowo. Dzięki inwestycji powstało kolejnych 891 mb ścieżki rowerowej. Powiatowy Zarząd Dróg w Gnieźnie w roku 2020 wykonał ścieżkę rowerową na drodze powiatowej 2147P Kiszkowo - Sroczyn o długości 2.425 mb za kwotę 1.150.000 zł.

13 sierpnia 2020 r. w ramach Poddziałania 3.3.1 „Inwestycje w obszarze transportu miejskiego” zostało podpisane porozumienie pomiędzy Powiatem Gnieźnieńskim, Miastem Gniezno, Miastem i Gminą Czarniejewo oraz Gminą Lubowo. Przedmiotem porozumienia był podział środków na budowę dróg dla rowerów. W ramach otrzymanego dofinansowania:

- Miasto Gniezno (1.213.250,00 zł) planuje wykonać ścieżkę rowerową wzdłuż ul. Gdańskiej, między Rondem Jacka Kaczmarskiego a Rondem Winiary,
- Gmina Czarniejewo (950.000,00 zł) planuje wybudować ścieżkę z Mnichowa do Pawłowa,
- Powiat Gnieźnieński (1.647.567,24 zł) planuje wybudować odcinek z Mnichowa do Dalek, kontynuując jednocześnie budowę ścieżki ze Sroczyna do Kiszkowa,
- Gmina Lubowo (950.000,00 zł) planuje wybudować drogę dla rowerów ze skrzyżowania przy drodze wojewódzkiej w Dziekanowicach do świetlicy wiejskiej. To rozwiązanie umożliwi przejazd rowerem

IV okres sprawozdawczy 2018 - 2020

od stacji kolejowej w Lednogórze do Dziekanowic (Wielkopolski Park Etnograficzny, Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy).

3.1.3. Rower do wynajęcia

Od 2017 roku w miejscowości Rybitwy (gm. Łubowo) działa jedna z niewielu wypożyczalni rowerów na terenie powiatu. Jest ona zlokalizowana w Przystani Pasjonata. W ofercie oprócz typowej usługi wynajmu roweru na miejscu jest również możliwość wypożyczenia roweru z opcją dostarczenia go i odebrania w określonym miejscu. Prowadzony jest również drobny serwis rowerowy na terenie siedziby firmy oraz pogotowie rowerowe (naprawy w terenie, pomoc w transporcie z miejsca zdarzenia). W Gnieźnie możliwość wypożyczenia rowerów oferuje Hotel Awo usytuowany przy ul. Warszawskiej 32. Oprócz standardowej usługi wypożyczenia rowerów hotel proponuje tzw. pakiet rekreacyjny łączący wypoczynek, rekreację i zwiedzanie Pojezierza Gnieźnieńskiego oraz Gniezna trasami rowerowymi.

Z pewnością warto byłoby, aby takich wypożyczalni było więcej. Budowa sieci dróg rowerowych w gminach oraz wzrost popularności powiatowej sieci szlaków rowerowych może być zachętą do tego typu działalności dla przedsiębiorców prywatnych oferujących drobne usługi turystyczne.

W 2021 roku samorząd Powiatu Gnieźnieńskiego, pod warunkiem uzyskania dofinansowania z budżetu województwa wielkopolskiego, planuje postawić 4-5 samoobsługowych stacji rowerowych oraz 1-2 wiat drewnianych będących miejscem odpoczynku dla rowerzystów. Infrastruktura umiejscowiona będzie w pobliżu działających instytucji kultury bądź instytucji samorządowych, których siedziby znajdują się bezpośrednio wzdłuż powiatowych szlaków rowerowych.

3.2. Turystyka kolejowa

3.2.1. Nowa wizja funkcjonowania Gnieźnieńskiej Kolei Wąskotorowej

Ważnym elementem dbałości o dziedzictwo kulturowe powiatu jest organizacja przyjazdowej turystyki kolejowej, w tym przede wszystkim rewitalizacja Gnieźnieńskiej Kolei Wąskotorowej, poprawa jej atrakcyjności oraz szersze wypromowanie pod względem turystycznym. W roku 2018, po kilku latach przestoju, reaktywowano Gnieźnieńską Kolej Wąskotorową. Wówczas to:

- zakończono znaczącą inwestycję obejmującą przebudowę wąskotorowej linii kolejowej na odcinku Gniezno Wąskotorowe – Jelonek (koszt: 279.999,96 zł),
- zakupiono podkłady i inne materiały niezbędne do przeprowadzenia remontów linii kolejowej oraz tablice informacyjne na stacje GKW i bariery zabezpieczające teren kolejowy (koszt: 54.945,47 zł, w tym dofinansowanie: gm. Powidz – 19.964,35 zł, gm. Witkowo – 25.000,00 zł, gm. Niechanowo – 9.981,12 zł),
- realizowano bieżące utrzymanie GKW, w tym remonty linii kolejowej i naprawy taboru kolejowego (koszt: 181.260,88 zł, w tym dofinansowanie UMWW – 50.000,00 zł).

Rok 2019 to przede wszystkim: uruchomienie przewozów pasażerskich, w ramach regularnych kursów GKW, naprawy torowiska i infrastruktury towarzyszącej, naprawy taboru kolejowego, remont

IV okres sprawozdawczy 2018 - 2020

pomieszczeń budynku stacji GWK w Gnieźnie (koszt: 263.130,41 zł, w tym dofinansowanie UMWW – 60.000 zł).

Z kolei w 2020 roku ponownie wznowiono przejazd kolejką wąskotorową ze stacji kolei przy ul. Wrzesińskiej 2 do stacji Jelonek. Przejazd kolejką w kierunku przystanku mijankowego Jelonek trwał około 20 minut. Na miejscu lokomotywa manewrowała na drugą stronę składu, skąd (po około 10 minutach postoju) po podczepieniu wagonów ruszała w drogę powrotną do stacji Gniezno Wąskotorowe. Gnieźnieńska Kolej Wąskotorowa kursowała regularnie w sierpniowe i wrześniowe weekendy. Prowadzono również niezbędne naprawy torowiska i infrastruktury towarzyszącej (koszt (od stycznia do września): 178.200,41 zł).

W latach 2019-2020 na terenie dworca GWK z powodzeniem funkcjonuje prowadzona przez Centrum Kultury eSTeDe w Gnieźnie „Stacja kultura”. Projekt ma na celu głównie organizację wydarzeń kulturalnych, warsztatów dla mieszkańców oraz prelekcji i prezentacji o tematyce nawiązującej do GWK oraz lat jej świetności, których celem jest promocja tej w gruncie rzeczy niepowtarzalnej atrakcji turystycznej.

W celu właściwej organizacji przejazdowej turystyki kolejowej, jej rozwoju i promocji Powiat Gnieźnieński na bieżąco współpracuje z samorządami leżącymi na trasie GWK, m. in.: Gminą Niechanowo, Gminą Witkowo oraz Gminą Powidz, a także z Urzędem Marszałkowskim Województwa Wielkopolskiego w Poznaniu. W perspektywie długoterminowej planuje się odtworzenie długiego odcinka linii, wraz ze stworzeniem atrakcyjnej oferty dla pasażerów. Warunkiem realizacji tego założenia jest wspólne zaangażowanie interesariuszy, w tym przede wszystkim jednostek samorządu terytorialnego leżących wzdłuż linii kolejowej. Aktualnie są podejmowane rozmowy z przedstawicielami w tej sprawie. Decyzja o wspólnej partycypacji w kosztach utrzymania GWK przesądzi w przyszłości o kierunku rozwoju gnieźnieńskiej wąskotorówki.

3.2.2. Parowozownia Gniezno – nowa atrakcja turystyczna na mapie powiatu

O przyszłości Parowozowni Gniezno od kilku lat prowadzona jest publiczna dyskusja. Jedną z ostatnich propozycji jest idea stworzenia w Gnieźnie Narodowego Muzeum Kolejnictwa. O tym pomysle dyskutowano w kwietniu 2017 roku w Warszawie podczas konferencji, zorganizowanej przez zespół senackiej Komisji Infrastruktury, która została powołana w 2016 roku w celu stworzenia spójnej polityki ochrony dziedzictwa kolejowego na terenie całego kraju.

Na temat ożywienia i przywrócenia pewnych funkcji terenów inwestycyjnych PKP S.A. o powierzchni 25 ha, w tym zabytkowej parowozowni, dyskutowano również podczas tygodniowych warsztatów urbanistycznych Charrette, które odbywały się od 5-9 czerwca 2017 roku. Organizatorem warsztatów było miasto Gniezno. W wyniku prac warsztatowych podzielonych na trzy obszary funkcjonalne została wypracowana koncepcja zagospodarowania bliska pewnym wizjom i oczekiwaniom w realiach ekonomicznych. Ważnym aspektem w wypracowanych wnioskach znalazło się stworzenie ważnych rozwiązań komunikacyjnych, jak piesze przejście między południową i północną częścią miasta poprzez przedłużony i odpowiednio wyprowadzony tunel dworcowy, czy też usytuowanie parkingów na terenach rewitalizowanych dla pasażerów kolei. W samej zabytkowej części ustalono, że mogłaby powstać część muzealna w pierwszej hali wachlarzowej. Druga hala miałaby zostać przeznaczona na działalność komercyjną, z centrum rozrywki i rekreacji, basenami, SPA, hotelami czy centrum konferencyjno-

IV okres sprawozdawczy 2018 - 2020

biznesowym. Dopuszczono rozszerzenie części muzealnej, ale pod warunkiem, że zostaną zaangażowane w jej rozwój i dalsze utrzymanie środki pochodzące z budżetu państwa. Stwierdzono, że nawet w okrojonej wersji koncepcja stworzenia muzeum jest nierealna, szczególnie jeśli miałyby ją realizować samorządy.

Abstrahując od planów na przyszłość, od 2010 roku na terenie Parowozowni Gniezno organizowane są Dni Pary. Impreza popularna jest wśród turystów, mieszkańców Gniezna i regionu oraz miłośników kolei. Zazwyczaj towarzyszy jej szereg wystaw, wydarzeń kulturalnych oraz dodatkowych atrakcji. Wydarzenie jest dofinansowane z budżetu samorządu Powiatu Gnieźnieńskiego. W latach 2018-2020 zostało wsparte kwotą 7.000 zł (2018 r. – 4.500 zł; 2019 r. – 2.500 zł; 2020 r. – 0 zł).

CZĘŚĆ V: PODSUMOWANIE I WNIOSKI KOŃCOWE

Turystyka była i w dalszym ciągu jest bardzo ważnym elementem rozwoju społeczno – gospodarczego powiatu. Pod względem infrastruktury noclegowej, gastronomicznej czy muzealnej powiat w sposób szczególny wyróżnia się na mapie regionu. Produktem definiującym w jednoznaczny sposób rolę Gniezna i powiatu jest Szlak Piastowski, który od kilku lat, za sprawą działań inicjowanych m. in. ze strony samorządu powiatu gnieźnieńskiego, staje się co raz bardziej rozpoznawalny w kraju. Za koordynację wszelkich działań na szlaku odpowiada stowarzyszenie Klaster Turystyczny „Szlak Piastowski w Wielkopolsce” zrzeszające 21 podmiotów, w tym Powiat Gnieźnieński. Po zakończonej przebudowie szlaku najważniejszym działaniem jest dalsza organizacja szlaku, współpraca z drugim koordynatorem w celu podejmowania wspólnych działań na szlaku, zaangażowanie branży do bliższej współpracy oraz zwiększenie budżetu na działania klastra (m. in. poprzez pozyskanie sponsorów szlaku).

Podobnym projektem w realizacji jest Gnieźnieńska Kolej Wąskotorowa. Aby GKW mogła stać się sztandarowym produktem turystyki kolejowej Powiatu Gnieźnieńskiego, jak również regionu, konieczne jest nawiązanie wymiernej współpracy z samorządami leżącymi na trasie kolejki. Bez partycypacji w realizację tego zadania ze strony innych interesariuszy, trudno będzie przywrócić dawną świetność wąskotorówki. W tym przypadku, również rola lidera spoczywa na samorządzie Powiatu Gnieźnieńskiego.

Powiat Gnieźnieński posiada wiele innych walorów turystycznych do uprawiania turystyki aktywnej, zabytki i miejsca atrakcyjne historycznie, tematyczne szlaki turystyczne itd., które również znajdują się w gestii zainteresowania i działania samorządu powiatowego, natomiast nie wpływają one na wyjątkowe postrzeganie powiatu na zewnątrz. Głównym nośnikiem komunikacji powiatu z otoczeniem jest hasło „Tu powstała Polska”, które w oczywisty sposób kreuje markę powiatu jako kolebkę państwa polskiego. Pozostała oferta turystyczna jest natomiast ważna, aby osoby które już zdecydowały się przyjechać do Gniezna, udało się zachęcić do dłuższego pobytu na ziemi gnieźnieńskiej.

Zgodnie z przeprowadzonymi w roku 2012 badaniami ruchu turystycznego na szlaku, z których jasno wynikało, że ruch turystyczny ma tendencję wzrostową ze strony rodzin z dziećmi, duża część działań promocyjnych powiatu jest właśnie skierowana do tej grupy odbiorców (m. in.. wydanie i dystrybucja kolejnej książki z serii „Kultura Piastów dla dzieci”, organizacja ogólnopolskiego konkursu dla dzieci, wydanie przewodnika dla małych podróżników po powiecie gnieźnieńskim pt. Dzieciaki na szlaki, itp.). Z analiz ruchu turystycznego zgromadzonego przez Powiatowe Centrum Informacji Turystycznej wynika ponadto, że jubileusze i ważne wydarzenia wpływają w znaczący sposób na postrzeganie danego miejsca, dlatego też warto w sposób szczególny akcentować tego typu wydarzenia.